

Llywodraethiant yn y DU ar ôl gadael yr Undeb Ewropeaidd

Chwefror 2018

Cynulliad Cenedlaethol Cymru yw'r corff sy'n cael ei ethol yn ddemocrataidd i gynrychioli buddiannau Cymru a'i phobl, i ddeddfu ar gyfer Cymru, i gytuno ar drethi yng Nghymru, ac i ddwyn Llywodraeth Cymru i gyfrif.

Gallwch weld copi electronig o'r ddogfen hon ar wefan y Cynulliad Cenedlaethol:
www.cynulliad.cymru/SeneddMCD

Gellir cael rhagor o gopïau o'r ddogfen hon mewn ffurfiau hygyrch, yn cynnwys Braille, print bras, fersiwn sain a chopïau caled gan:

**Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1NA**

Ffôn: **0300 200 6565**

E-bost: **SeneddMCD@cynulliad.cymru**

Twitter: **@SeneddMCD**

© **Hawlfraint Comisiwn Cynulliad Cenedlaethol Cymru 2018**

Ceir atgynhyrchu testun y ddogfen hon am ddim mewn unrhyw fformat neu gyfrwng cyn belled ag y caiff ei atgynhyrchu'n gywir ac na chaiff ei ddefnyddio mewn cyd-destun camarweiniol na difriol. Rhaid cydnabod mai Comisiwn Cynulliad Cenedlaethol Cymru sy'n berchen ar hawlfraint y deunydd a rhaid nodi teitl y ddogfen.

Llywodraethiant yn y DU ar ôl gadael yr Undeb Ewropeaidd

Chwefror 2018

Am y Pwyllgor

Sefydlwyd y Pwyllgor hwn ar 15 Mehefin 2016 i cyflawni swyddogaethau'r pwyllgor cyfrifol fel y'u nodir yn Rheol Sefydlog 21, ac ystyried unrhyw fater cyfansoddiadol, deddfwriaethol neu lywodraethol arall sydd o fewn cymhwysedd y Cynulliad neu Weinidogion Cymru, neu sy'n gysylltiedig â chymhwysedd y Cynulliad neu Weinidogion Cymru, gan gynnwys ansawdd deddfwriaeth.

Cadeirydd y Pwyllgor:

Mick Antoniw AC
Llafur Cymru
Pontypridd

Aelodau cyfredol y Pwyllgor:

Mandy Jones AC
UKIP Cymru
Gogledd Cymru

Dai Lloyd AC
Plaid Cymru
Gorllewin De Cymru

David Melding AC
Ceidwadwyr Cymreig
Canol De Cymru

Roedd yr Aelodau a ganlyn hefyd yn aelodau o'r Pwyllgor yn ystod yr ymchwiliad hwn

Dafydd Elis-Thomas AC
Annibynnol
Dwyfor Meirionnydd

Nathan Gill AC
UKIP Cymru
Gogledd Cymru

Huw Irranca_Davies AC
Llafur Cymru
Ogwr

Cynnwys

Rhagair y Cadeirydd.....	5
1. Cyflwyniad	9
Cylch gwaith y Pwyllgor.....	9
Yr angen am yr ymchwiliad hwn	9
2. Cynhadledd y Llefaryddion.....	11
3. Sut y dylai llywodraethau gydweithio?	12
Cyflwyniad.....	12
Perthnasoedd effeithiol rhwng Gweinidogion	13
Cydweithio a pharch at y naill a'r llall.....	15
Trefniadau rhynglywodraethol presennol	16
A yw'r trefniadau presennol yn gweithio?	20
Diwygio peirianwaith cysylltiadau rhynglywodraethol.....	27
4. Sut y dylai seneddau gydweithio?	40
Cyflwyniad.....	40
Cydweithio rhwng seneddau	41
Gweinidogion yn ymddangos gerbron Pwyllgorau Seneddau'r DU	49
5. Dwyn Llywodraeth Cymru i gyfrif	52
Atodiad 1 – Cylch gorchwyl a phroses yr ymchwiliad	56
Atodiad 2 – Rhestr o'r dystiolaeth ysgrifenedig	59
Atodiad 3 – Rhestr o sesiynau tystiolaeth lafar	60

Rhagair y Cadeirydd

Dechreuwyd yr ymchwiliad hwn o ddifrif ar ddechrau 2017, yn dilyn penderfyniad y DU i adael yr Undeb Ewropeaidd ym mis Mehefin 2016 a phan oedd Bil Cymru ar fin cael Cydsyniad Brenhinol a dod yn *Ddeddf Cymru 2017*. Mae'r ddau ddigwyddiad wedi bod yn nodweddion amlwg yn y dystiolaeth a gawsom ac wedi tynnu sylw at y ffaith y dylid rhoi mwy o bwyslais yn y dyfodol ar gysylltiadau rhyngsefydliadol: rhwng llywodraethau a rhwng seneddau.

Cawsom dystiolaeth gan ystod eang o bobl a sefydliadau. Yn ogystal, rydym wedi ymgysylltu â Phanel Dinasyddion ac rydym yn arbennig o werthfawrogol i aelodau'r panel hwnnw a roddodd o'u hamser am ddim i gynorthwyo â'n gwaith.

Mae'r dystiolaeth wedi rhoi cipolwg diddorol ar weithrediad gwirioneddol a chanfyddedig datganoli ers 1999, sut y mae wedi datblygu, a beth yw'r heriau nawr ac yn y dyfodol agos.

Gwnaeth ein hymchwiliad esblygu wrth iddo fynd rhagddo yn 2017, ac mae wedi'i lywio gan nifer o ddigwyddiadau gan gynnwys etholiad cyffredinol y DU a phroses y DU o ymadael â'r Undeb Ewropeaidd - gan gynnwys cyhoeddiad dadleuol Bil yr Undeb Ewropeaidd (Ymadael).

I osgoi sefyllfa lle bo'r dystiolaeth yn dyddio o ganlyniad i ddatblygiadau cyflym, gwnaethom benderfynu cynhyrchu adroddiad byrrach nag y bwriadwyd yn wreiddiol, gan wneud argymhellion ar faterion sydd angen sylw brys, er mwyn helpu i siapia ein dyfodol cyfansoddiadol yn y modd mwyaf teg ac effeithiol.

Wrth ffurfio ein barn, rydym wedi ceisio dysgu gwersi a, lle roeddem yn teimlo bod hynny'n briodol, cymeradwyo argymhellion a gynhwysir mewn adroddiadau eraill ar y pwnc hwn, gan gynnwys y rhai a wnaed gan bwyllgorau seneddol ledled y DU. Yn wir, mae llawer o'n sylwadau a'r themâu sy'n dod i'r amlwg yn ystod ein gwaith yn adlewyrchu canfyddiadau'r pwyllgorau seneddol hynny ac yn adeiladu arnynt.

Fel y dengys ein hadroddiad, mae trefniadau cyfansoddiadol y DU yn debygol o gael eu rhoi dan bwysau sylweddol dros y degawd nesaf. Mae'r Pwyllgor hwn, mewn cydweithrediad adeiladol â phwyllgorau seneddol eraill ledled y DU, yn

chwarae rhan weithredol o ran helpu i lunio fframwaith cyfansoddiadol sy'n addas ar gyfer yr heriau newydd yr ydym yn eu hwynebu, ac wrth wneud hynny, bydd yn helpu i gryfhau llais Cymru yn y teulu o wledydd sy'n ffurfio'r DU.

Hoffwn ddiolch i bawb a gyfrannodd at ein gwaith. Yn hyn o beth, ar ran y Pwyllgor, hoffwn fynegi ein tristwch mawr yn dilyn marwolaeth y Gwir Anrhydeddus Rhodri Morgan. Ei ymddangosiad ger ein bron ni fel rhan o'n hymchwiliad oedd ei ymddangosiad olaf gerbron un o bwyllgorau'r Cynulliad. Ni fyddai'r ffaith bod y Pwyllgor hwn yn teimlo wedi'i rymuso ac yn ddigon dewr i edrych ar ein taith gyfansoddiadol, o ble y daethom ac i ble yr ydym yn mynd, wedi bod yn bosibl heb gyfraniad Rhodri Morgan fel Prif Weinidog tuag at feithrin hyder yn y sefydliad datganoledig yng Nghymru, a oedd yn newydd ar y pryd. Gellir priodoli cyfran helaeth o'r cynnydd yn nifer aelodau'r cyhoedd a ddaeth i dderbyn datganoli yn y cyfnod cynnar hwnnw i fedrusrwydd a phersonoliaeth Rhodri Morgan, a'i Gymreictod trylwyr ac unigryw. Fel cyn Brif Weinidog yr ymddangosodd gerbron y Pwyllgor i roi ei dystiolaeth i'r ymchwiliad hwn. Dangosodd nid yn unig ei ymrwymiad parhaol a'i berthnasedd i'r daith ddatganoli barhaus, ond hefyd ei angerdd, ei ddeallusrwydd, ei gynhesrwydd, ei ffraethineb a'i ddoethineb, yn seiliedig ar flynyddoedd o brofiad o wasanaethu pobl Cymru. Bydd pawb yn teimlo colled fawr ar ei ôl ond mae'n gadael gwaddol fel un o wleidyddion gorau Cymru.

Mick Antoniw AC
Cadeirydd y Pwyllgor

Argymhellion

Argymhelliad 1. Rydym yn argymhell bod y Cyd-bwyllgor Gweinidogion yn cael ei gryfhau yn y tymor byr drwy:

- sicrhau bod y Cyd-bwyllgor Gweinidogion (Cyfarfod Llawn) yn cyflawni swyddogaethau Cynhadledd flynyddol Penaethiaid y Llywodraeth, fel yr awgrymwyd yn 2016 gan Bwyllgor Gweinyddiaeth Gyhoeddus a Materion Cyfansoddiadol Tŷ'r Cyffredin (Papur Tŷ'r Cyffredin 839);
- ychwanegu pwyllgorau newydd at fformat presennol y Cyd-bwyllgor Gweinidogion i drafod y farchnad sengl a masnachu ac, yn enwedig, i gytuno ar fframweithiau cyffredin. ....Tudalen 37

Argymhelliad 2. Rydym yn argymhell bod Llywodraeth y DU yn diwygio Bil yr Undeb Ewropeaidd (Ymadael) i roi sylfaen statudol i gysylltiadau rhynglywodraethol, fel yr awgrymwyd yn 2015 gan Bwyllgor Cyfansoddiad Tŷ'r Arglwyddi (Papur Tŷ'r Arglwyddi 146) ac yn 2017 gan Bwyllgor Gweinyddiaeth Gyhoeddus a Materion Cyfansoddiadol Tŷ'r Cyffredin (Papur Tŷ'r Cyffredin 484).
.....Tudalen 37

Argymhelliad 3. Rydym yn argymhell bod y Cyd-bwyllgor Gweinidogion, yn y tymor hir ac yn dilyn ymadawiad y DU â'r UE, yn cael ei ddiwygio'n sylfaenol er mwyn creu Cyngor y DU:

- sy'n gorff sy'n gwneud penderfyniadau;
- sydd â mecanwaith annibynnol i ddatrys anghydfodau, cyflafareddu a dyfarnu;
- sy'n dryloyw ac yn atebol ym mhob un o'i swyddogaethau a'i weithrediadau, yn arbennig wrth wneud penderfyniadau. ....Tudalen 37

Argymhelliad 4. Rydym yn argymhell y dylai'r Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth (yn amodol ar ymateb Llywodraeth y DU i argymhelliad 2) a'r Canllawiau ar Ddatganoli:

- fod yn destun trawsnewidiad llwyr yn cynnwys cydweithio rhwng holl lywodraethau'r DU gyda'r nod o sefydlu arfer o lywodraethu ar y cyd mewn perthynas â'r mecanwaith sy'n cefnogi darpariaeth o gysylltiadau rhynglywodraethol teg ac effeithiol;

- fel rhan o'r trawsnewidiad hwnnw, fod yn destun ymgynghoriad cyhoeddus llawn, gan alluogi pwyllgorau seneddol ar draws y DU i gynnal gwaith craffu arnynt, er mwyn sicrhau tryloywder, cywirdeb a llywodraethu da, yn ogystal â gwella'r ddealltwriaeth o gysylltiadau rhynglywodraethol ar draws y gymdeithas ddinesig; a
- chael eu hadolygu yn rheolaidd wedi hynny. .... Tudalen 38

Argymhelliad 5. Rydym yn argymhell bod y Llywydd yn ceisio sefydlu, ar y cyd â Llefaryddion a Llywyddion deddfwrfeydd eraill y DU, Cynhadledd y Llefaryddion gyda'r nod o benderfynu ar y ffordd orau o ddatblygu gweithio rhyngseneddol yn y DU, yn enwedig fel modd o graffu ar effaith ymadawiad y DU â'r Undeb Ewropeaidd ar fframwaith cyfansoddiadol y DU..... Tudalen 43

Argymhelliad 6. Rydym yn argymhell bod Cynhadledd y Llefaryddion, yr ydym yn ei chynnig yn Argymhelliad 5, hefyd yn cael ei defnyddio i asesu cyflwr cysylltiadau rhynglywodraethol, gyda golwg ar helpu i adeiladu consensws ar gyfer diwygio, gan roi ystyriaeth i ymateb Llywodraeth y DU i argymhellion 1 i 4 yn yr adroddiad hwn a'r argymhellion mewn adroddiadau gan bwyllgorau seneddol eraill ar y pwnc hwn..... Tudalen 44

Argymhelliad 7. Rydym yn cymeradwyo argymhelliad PACAC yn ei adroddiad yn 2016 sef bod Rheolau Sefydlog Tŷ'r Cyffredin yn cael eu diwygio i ganiatáu mwy o gysylltiad rhwng pwyllgorau seneddol ar draws y DU, boed hyn yn drefniant sefydlog systematig neu ar sail fwy ad hoc. .... Tudalen 47

Argymhelliad 8. Rydym yn argymhell bod Cynhadledd y Llefaryddion, yr ydym yn ei chynnig yn Argymhelliad 5, yn cael ei defnyddio i ystyried mater Gweinidogion yn ymddangos gerbron deddfwrfeydd nad ydynt yn atebol iddynt yn uniongyrchol, ac y ac yn cytuno ar ganllawiau penodol. .... Tudalen 51

Argymhelliad 9. Rydym yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn llunio cytundeb ynghylch cysylltiadau rhynglywodraethol gyda'r Pwyllgor hwn , er mwyn cefnogi'r gwaith craffu ar weithgarwch Llywodraeth Cymru yn y maes hwn.....Tudalen 55

1. Cyflwyniad

Cylch gwaith y Pwyllgor

- 1.** Mae gennym gylch gwaith eang yn ymwneud â chraffu ar faterion cyfansoddiadol a chynigion deddfwriaethol newydd.
- 2.** Rydym yn craffu ar ansawdd y ddeddfwriaeth sylfaenol a wneir yng Nghymru, sef Biliau Cymru a gynigir gan amlaf gan Lywodraeth Cymru, ac a ddaw'n Ddeddfau os cânt eu pasio gan y Cynulliad Cenedlaethol. Rydym hefyd yn craffu ar is-ddeddfwriaeth a wneir yng Nghymru gan Weinidogion Cymru, sy'n ychwanegu deddfau manylach mewn meysydd penodol.
- 3.** Rydym yn ymchwilio i faterion cyfansoddiadol yn ymwneud â Chymru sy'n effeithio ar rôl a swyddogaethau'r Cynulliad Cenedlaethol gan gynnwys unrhyw ddeddfwriaeth neu bolisiau a gynigir gan Lywodraeth Cymru neu Lywodraeth y DU.

Yr angen am yr ymchwiliad hwn

- 4.** Mae'r DU wedi bod drwy gyfnod o newid cyfansoddiadol pwysig ers dyfodiad datganoli. Mae'r newidiadau yn y ffordd yr ydym yn cael ein llywodraethu wedi trawsnewid y dirwedd wleidyddol a chyfansoddiadol, gyda datganoli pwerau yn digwydd mewn gwahanol ffyrdd - a ddisgrifir yn aml fel "datganoli anghymesur" - yng Nghymru, yr Alban a Gogledd Iwerddon, ond hefyd i Awdurdod Llundain Fwyaf, Awdurdod Cyfun Manceinion Fwyaf ac mewn Dinas-ranbarthau. Ar ben hynny, o ganlyniad i'r bleidlais yn 2016 i ymadael â'r Undeb Ewropeaidd, mae'r DU yng nghanol un o'r diwygiadau cyfansoddiadol pwysicaf a mwyaf heriol y mae erioed wedi ei wynebu, gyda goblygiadau parhaol i weithrediad a llywodraethu'r DU gyfan, yn ogystal â gwledydd a rhanbarthau unigol y DU.
- 5.** Dyma oedd y cyd-destun cyfansoddiadol ar gyfer ein hymchwiliad. Yn yr un modd, o fewn gwaith diweddar y Pwyllgor hwn, rydym wedi cydnabod bod angen mynd i'r afael â chysylltiadau rhyngsefydliadol, sy'n ffurfio rhan o'r fframwaith cyfansoddiadol.
- 6.** Yn ystod y broses graffu ar Fil Cymru, pryder a gododd droeon oedd effeithiolrwydd y cysylltiadau rhwnglywodraethol rhwng y DU a Llywodraeth Cymru a sut yr oedd hyn wedi effeithio ar ddatblygiad y Bil. Roedd ein hadroddiad

ar y Bil (sydd bellach yn *Ddeddf Cymru 2017*) yn nodi hyn.¹ Daeth ein hadroddiad hefyd i'r casgliad a ganlyn:

“... bydd penderfyniad y DU i adael yr Undeb Ewropeaidd yn effeithio ar allu'r Cynulliad Cenedlaethol i wneud cyfreithiau. Bydd datgymhwysu cyfraith yr UE o gyfraith Cymru yn dasg enfawr, ac fe fydd hynny, mae'n debyg, yn cael ei wneud drwy ddeddfwriaeth gyfansoddiadol a fydd yn effeithio ar y DU gyfan. Bydd yn hanfodol fod y Cynulliad Cenedlaethol a Llywodraeth Cymru yn cael cyfle i ymwneud â'r gwaith o ddatblygu'r ddeddfwriaeth a chraffu arni.”²

7. Wrth i'r DU baratoi i ymadael â'r Undeb Ewropeaidd, mae'r ffordd o gydweithio rhwng y gwahanol lywodraethau a'r seneddau yn y DU wedi bod yn destun gwell ffocws.

8. Yn ogystal, yn sgil ein profiadau cadarnhaol o weithio gyda phwyllgorau seneddol ar Fil Cymru, ynghyd â rhai o'r argymhellion a ddeilliodd o Gomisiwn Silk,³ cawsom ein hannog i ystyried sut y gellid adeiladu ar y llwyddiant hwn.

9. Mae manylion cylch gorchwyl yr ymchwiliad i'w cael yn Atodiad 1. Esblygodd ein hamcanion yn ystod yr ymchwiliad oherwydd y dystiolaeth a gawsom ac yn enwedig gan fod rhagor o wybodaeth wedi dod i'r amlwg am y broses o ymadael â'r Undeb Ewropeaidd.

10. Mae'r bobl a'r sefydliadau a gyflwynodd dystiolaeth ysgrifenedig neu dystiolaeth lafar wedi'u rhestru yn Atodiadau 2 a 3. Byddwn yn cyhoeddi adroddiad ar wahân yn crynhoi'r dystiolaeth hon.

---

¹ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, *Adroddiad ar Fil Cymru Llywodraeth y DU*, Hydref 2016, er enghraifft, Pennod 13

² Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, *Adroddiad ar Fil Cymru Llywodraeth y DU*, Hydref 2016, paragraff 195

³ Y Comisiwn ar Ddatganoli yng Nghymru, *Grymuso a Chyfrifoldeb: Pwerau Deddfwriaethol i Gryfhau Cymru*, Mawrth 2014

2. Cynhadledd y Llefaryddion

- 11.** Mae'r adroddiad hwn wedi'i lunio yn wahanol ei arddull a'i faint i'r hyn a ragwelwyd ar ddechrau ein hymchwiliad, ond mae hynny wedi bod yn anorfod o ganlyniad i ddatblygiadau cyflym mewn digwyddiadau wrth i'r DU ymadael â'r UE, gan arwain at ddatblygiadau i gyfansoddiad y DU.
- 12.** Mae ein hadroddiad yn gwneud naw o argymhellion y credwn sydd eu hangen i wella cysylltiadau rhyngsefydliadol yn y DU. At hynny, credwn eu bod yn hanfodol i sicrhau nad yw ein hymadawiad â'r UE yn arwain at oblygiadau cyfansoddiadol anfwriadol ar gyfer y gwledydd sy'n ffurfio'r DU.
- 13.** Mae ein dau argymhelliad cyntaf yn canolbwyntio ar gryfhau'r cysylltiadau rhynglywodraethol sydd i'w cael ar hyn o bryd drwy'r Cyd-bwyllgor Gweinidogion.
- 14.** Mae ein pumed a'n chweched argymhelliad yn canolbwyntio ar ddefnyddio Cynhadledd y Llefaryddion i helpu i hwyluso'r broses o gyflwyno newid.
- 15.** Yn Nhŷ'r Cyffredin, defnyddir Cynhadledd y Llefaryddion i gyrraedd cytundeb hollbleidiol ar faterion cyfansoddiadol sylweddol.⁴ O ganlyniad i ddatganoli, rydym yn credu bod cyfle i addasu'r model hwn i gynnwys Llefaryddion holl gyrff seneddol y DU. Rydym yn credu y gellid defnyddio Cynhadledd y Llefaryddion fel modd o gyrraedd cytundeb ynghylch newidiadau i gysylltiadau rhyngsefydliadol a fydd, yn anorfod, angen cael eu haddasu, nid yn unig oherwydd ymadawiad y DU â'r UE ond hefyd oherwydd y newid yn y berthynas rhwng gwledydd unigol y DU a'r DU ei hun.
- 16.** Rydym yn credu mai prif swyddogaeth Cynhadledd y Llefaryddion yw datblygu fframwaith ar gyfer cysylltiadau rhyngseneddol (argymhelliad 5). Fodd bynnag, rydym hefyd yn gweld y rhinweddau o'i swyddogaeth mewn perthynas â chysylltiadau rhynglywodraethol wrth i'r Cynhadledd fod yn fodd o asesu sut y maent yn datblygu yn y cyfnod hollbwysig hwn yn natblygiad cyfansoddiad y DU. Dylai hyn gynnwys asesu, yn enwedig, ymateb Llywodraeth y DU i argymhellion 1 i 4 o'r adroddiad hwn neu argymhellion pwyllgorau seneddol eraill ar y pwnc hwn.

---

⁴ Llyfrgell Tŷ'r Cyffredin, *Speaker's Conferences*, Nodyn Safonol: SN/PC/04426

3. Sut y dylai llywodraethau gydweithio?

Cyflwyniad

17. Bron ugain mlynedd yn ôl pleidleisiodd pobl Cymru mewn refferendwm i sefydlu Cynulliad Cenedlaethol Cymru. Ers y Cynulliad Cyntaf yn 1999, mae'r setliad datganoli yng Nghymru wedi esblygu'n barhaus, ochr yn ochr â setliadau datganoli gwledydd eraill y DU (gan gynnwys, i ryw raddau, Lloegr, o gofio bod Meiri etholedig wedi'u cyflwyno, bod plismona wedi'i ddatganoli mewn rhai ardaloedd a bod Pleidleisiau Lloegr ar gyfer Cyfreithiau Lloegr wedi'i fabwysiadu ym mis Hydref 2015). Mae'r ffordd y mae llywodraethau ein gwledydd yn cydweithio—y peirianwaith ar gyfer cysylltiadau rhynglywodraethol—yn amlwg yn bwysig. Fel y dywedodd Pwyllgor Cyfansoddiad Tŷ'r Arglwyddi, mae'r cyfryw gysylltiadau yn rhan annatod o system lywodraethu'r DU.⁵

18. Rydym wedi mynd ati i archwilio'r perthnasoedd rhynglywodraethol presennol i weld a ydynt yn addas at y diben, ac rydym wedi asesu a oes angen iddynt newid. Cynhaliwyd ein hymchwiliad nid yn unig yng ngoleuni'r ugain mlynedd diwethaf o ddatganoli ond hefyd yng nghyd-destun ymadawiad y DU â'r Undeb Ewropeaidd a'n dymuniad i sicrhau nad yw buddiannau Cymru yn cael eu hesgeuluso yn y fframwaith cyfansoddiadol a'r trefniadau newydd sy'n dod i'r amlwg yn y DU.

19. Ym Mhennod 13 o'n hadroddiad ar Fil Cymru, yng ngoleuni ein profiadau a chan ragweld yr angen i ddeddfwriaeth fynd i'r afael ag ymadawiad y DU â'r Undeb Ewropeaidd, gwnaethom nodi:

“Credwn fod angen dull newydd o ystyried Biliau cyfansoddiadol sy'n effeithio ar y Cynulliad Cenedlaethol, a ddatblygwyd rhwng y Cynulliad a Senedd y DU, a rhwng y llywodraethau perthnasol. Gallai dull gweithredu o'r fath gynnwys:

- gwaith rhynglywodraethol ar ddatblygu polisi a drafftio Biliau;
- bod holl bwyllgorau perthnasol y Cynulliad a Senedd y DU yn ystyried y Biliau cyfansoddiadol naill ai gyda'i gilydd neu mewn sesiynau ar y cyd; ac

---

⁵ Pwyllgor Cyfansoddiad Tŷ'r Arglwyddi, *Devolution: Inter-institutional relations in the United Kingdom*, 2il Adroddaid, Sesiwn 2002-03, Papur Tŷ'r Arglwyddi 28, paragraff 12

- fel y bo'n briodol, bod Gweinidogion y Goron, yr Ysgrifennydd Gwladol a Phrif Weinidog Cymru yn ymddangos yn gyhoeddus gerbron yr holl bwyllgorau seneddol perthnasol.”⁶

20. Yn ein datganiad ar effaith ymadael â'r Undeb Ewropeaidd ar y setliad datganoli i Gymru, dywedasom:

“Rhaid i Fil y Diddymu Mawr Llywodraeth y DU (ac unrhyw Fil arall sy'n berthnasol i adael yr UE) gael ei lywio gan ei gweledigaeth glir ar gyfer adeiladwaith cyfansoddiadol y Deyrnas Unedig. Rhaid cyhoeddi'r weledigaeth honno.”⁷

21. Hyd yma, nid yw Llywodraeth y DU wedi dangos ei bod yn agored i gynigion adeiladol i wella'r prosesau rhynglywodraethol. Mae cyfle i wneud y newidiadau angenrheidiol, wedi'u datblygu a'u cytuno gyda'r gwledydd sy'n rhan o'r DU, er mwyn galluogi'r DU i ymateb i'r heriau newydd ar gyfer llywodraethu effeithiol yn sgil ein hymadawiad â'r Undeb Ewropeaidd. Bydd anwybyddu'r heriau hyn, a pheidio â manteisio ar y cyfle hwn, yn cynyddu'r risg o fethiant yn y peirianwaith a'r cysylltiadau rhynglywodraethol, neu'n arwain at dagfa ac argyfwng cyfansoddiadol.

Perthnasoedd effeithiol rhwng Gweinidogion

22. Yn ein sesiwn dystiolaeth gyntaf, dywedodd y Gwir Anrhydeddus Arglwydd Murphy⁸ wrthym fod popeth mewn gwleidyddiaeth yn ymwneud â pherthnasoedd personol rhwng unigolion.⁹ Daeth pwysigrwydd y perthnasoedd rhyngpersonol hyn rhwng uwch aelodau'r Llywodraeth yn San Steffan a Chymru—yn enwedig rhwng Prif Weinidog Cymru ac Ysgrifennydd Gwladol Cymru—i'r amlwg fel thema gref yn ein sesiynau tystiolaeth.

23. Cawsom nifer o enghreifftiau o sut y mae'r perthnasoedd rhyngpersonol hyn wedi effeithio ar waith y llywodraeth o ddydd i ddydd. Clywsom sut y gallai

---

⁶ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, *Adroddiad ar Fil Cymru Llywodraeth y DU, Hydref 2016*, paragraff 195

⁷ Rhan o lythyr at David Rees AC, Cadeirydd y Pwyllgor Materion Allanol a Deddfwriaeth Ychwanegol, *Papur Gwyn Llywodraeth y DU: Deddfu ar gyfer ymadawiad y Deyrnas Unedig â'r Undeb Ewropeaidd*, 7 Mehefin 2017

⁸ Y Gwir Anrhydeddus Arglwydd Murphy, Ysgrifennydd Gwladol Cymru, rhwng Gorffennaf 1999 a Hydref 2002 a rhwng Ionawr 2008 a Mehefin 2009

⁹ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 6 Chwefror 2017, Cofnod y Trafodion [35]

ymgysylltiad rheolaidd, anffurfiol yn ogystal â thrwy gyfarfodydd mwy ffurfiol helpu i leddfu anawsterau ac osgoi gwrthdaro cyhoeddus diangen.¹⁰

24. Teimlai Ieuan Wyn Jones¹¹ ei bod yn haws gwneud busnes lle y cafwyd perthnasoedd personol cryf rhwng Gweinidogion neu weision sifil.¹² Disgrifiodd sut y gall newid mewn agwedd Gweinidog arwain at newid agwedd ymhlith y gweision sifil¹³ a nododd yr anawsterau a gododd lle nad oedd dealltwriaeth glir o ddatganoli.¹⁴

25. Mae personoliaethau unigol yn gallu effeithio ar waith rhynglywodraethol hefyd—er da neu er drwg. Cyfeiriodd y Gwir Anrhydeddus Rhodri Morgan¹⁵ at newid mawr ac annisgwyl mewn cysylltiadau rhynglywodraethol (yn 2007) pan ddaeth Alex Salmond yn Brif Weinidog yn yr Alban a phan ddaeth Gordon Brown yn Brif Weinidog y DU, gan nodi bod y drwgdeimlad rhyngddynt wedi effeithio ar gysylltiadau â Llywodraeth Cymru.¹⁶

26. Awgrymodd y Gwir Anrhydeddus Arglwydd Hain¹⁷ ei bod yn bosibl i berthnasoedd personol effeithio ar benderfyniadau ynghylch cyfeirio achosion at y Goruchaf Lys mewn cysylltiad â chyfreithiau a wnaed gan y Cynulliad Cenedlaethol. Meddai:

“... I don't think the Supreme Court references and things like that would necessarily have happened under a different Secretary of State, even a Conservative one.”¹⁸

27. Yn ein barn ni, mae angen inni roi strwythurau ar waith sy'n osgoi'r sefyllfa a ddisgrifir gan Y Gwir Anrhydeddus Rhodri Morgan. Felly, rydym yn cytuno â Ieuan

---

¹⁰ Er enghraifft: Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 13 Mawrth 2017, Cofnod y Trafodion [6]; Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 8 Mai 2017, Cofnod y Trafodion [47]; Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 25 Medi 2017, Cofnod y Trafodion [18].

¹¹ Ieuan Wyn Jones oedd Dirprwy Brif Weinidog Cymru rhwng Gorffennaf 2007 a Mai 2011

¹² Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 27 Mawrth 2017, Cofnod y Trafodion [7]

¹³ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 27 Mawrth 2017, Cofnod y Trafodion [43-44]

¹⁴ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 27 Mawrth 2017, Cofnod y Trafodion [7-8]

¹⁵ Y Gwir Anrhydeddus Rhodri Morgan oedd Prif Weinidog Cymru rhwng Chwefror 2000 a Rhagfyr 2009

¹⁶ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 8 Mai 2017 Cofnod y Trafodion [155]

¹⁷ Y Gwir Anrhydeddus Arglwydd Hain oedd Ysgrifennydd Gwladol Cymru rhwng Hydref 2002 a Ionawr 2008 a rhwng Mehefin 2009 a Mai 2010

¹⁸ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 8 Mai 2017 Cofnod y Trafodion [59]

Wyn Jones a ddywedodd wrthym wrth gyfeirio at berthnasoedd rhynglywodraethol:

“...ddylai fo ddim gorfod dibynnu ar, os liciwch chi, berthynas bersonol. Fe ddylai fod yna strwythurau yn eu lle sy'n caniatáu i'r trafodaethau yna ddigwydd ...

Felly, os oes yna strwythurau yn eu lle sy'n caniatáu i chi gael trafodaethau ystyrion, yna, wrth gwrs, mae hynny wedyn yn gallu digwydd beth bynnag ydy'r berthynas bersonol sydd rhyngoch chi.”¹⁹

28. Er y gall perthnasoedd rhyngbersonol effeithiol rhwng Gweinidogion helpu gwaith rhynglywodraethol effeithiol, mae'n rhaid i hyn fod yn ychwanegol at strwythurau rhynglywodraethol mwy ffurfiol, tryloyw a chadarn y gall y cyhoedd a llywodraethau graffu arnynt, yn hytrach na disodli'r strwythurau hynny.

29. Rhaid i'r strwythurau rhynglywodraethol ffurfiol allu datrys yn effeithiol unrhyw fethiant mewn cysylltiadau rhwng Gweinidogion.

Cydweithio a pharch at y naill a'r llall

30. Clywsom dystiolaeth droeon am yr angen i Lywodraeth Cymru, y Cynulliad Cenedlaethol ac awdurdodau lleol yng Nghymru gael eu trin gyda mwy o barch gan Lywodraeth y DU, a chael eu trin yn gyfartal â chyrrff cyfatebol gwledydd eraill.

31. Soniodd y Gwir Anrhydeddus Elfyn Llwyd²⁰ am y parch presennol rhwng sefydliadau. Dywedodd:

“It's nothing like equality of respect, and that's what it should be. After all's said and done, it's a form of partnership. Devolution is a form of partnership, isn't it?”²¹

32. Soniodd y Gwir Anrhydeddus Arglwydd Hain am ei bryder bod Cymru'n parhau i fod yn is na'r Alban o ran blaenoriaethau Llywodraeth y DU,²² safbwynt a ategwyd gan y Gwir Anrhydeddus Rhodri Morgan:

---

¹⁹ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 27 Mawrth 2017, Cofnod y Trafodion [20]

²⁰ Y Gwir Anrhydeddus Elfyn Llwyd oedd AS Dwyfor Meirionnydd rhwng 1992 a 2015 ac Arweinydd Grŵp Seneddol Plaid Cymru rhwng Mehefin 2010 a Mawrth 2015

²¹ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 13 Mawrth 2017, Cofnod y Trafodion [130]

²² Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 8 Mai 2017 Cofnod y Trafodion [50]

“It goes very deep in British psychology that Scotland has got a kind of special status in which people in England regard it with a strange mixture of respect and loathing ... Wales has neither the respect nor the loathing—one is a bad thing, one is a good thing—but we’re trying to make sure that we get listened to. Scotland will get listened to, because of this status that it has always had in British society. Northern Ireland, again, has a totally special status because it’s almost got far more devolution even than in Scotland.”²³

33. Awgrymodd Cymdeithas Ddysgedig Cymru mai prin yw'r ystyriaeth neu'r wybodaeth o drefniadau cyfansoddiadol y DU yn natganiadau cyhoeddus rhai o Weinidogion Llundain.²⁴ Ychwanegodd y Gymdeithas fod datganoli wedi cynyddu'r angen am gysylltiadau rhynglywodraethol sy'n gweithio'n well, ond nododd:

“... the process of consultation and coordination has been patchy. The lack of a coherent strategic approach to devolution hampered progress from the beginning.”²⁵

34. Mae'n amlwg o'r dystiolaeth a gawsom fod pryder gwirioneddol bod llais Cymru yn cael ei wthio i'r cyrion yn rhy aml.

Trefniadau rhynglywodraethol presennol

Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth, y Cyd-bwyllgor Gweinidogion a'r Canllawiau Datganoli

---

35. Y prif gytundeb sy'n llywodraethu cysylltiadau rhynglywodraethol yw'r Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth, y cytunwyd arno'n gyntaf yn 1999. Cytunwyd ar y fersiwn ddiweddaraf ym mis Hydref 2013.²⁶ Mae'n cynnwys cyfres o gytundebau rhwng Llywodraeth y DU a'r llywodraethau datganoledig yng Nghymru, yr Alban a Gogledd Iwerddon sy'n nodi'r egwyddorion sy'n sail i'r berthynas rhyngddynt. Mae'r Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth yn datgan ei fod

---

²³ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 8 Mai 2017 Cofnod y Trafodion [199]

²⁴ Llythyr gan Gymdeithas Ddysgedig Cymru, *Ymgynghoriad Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol – Llais cryfach i Gymru*, Medi 2017

²⁵ Llythyr gan Gymdeithas Ddysgedig Cymru, *Ymgynghoriad Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol – Llais cryfach i Gymru*, Medi 2017

²⁶ Llywodraeth y DU, *Devolution: Memorandum of Understanding and Supplementary Agreements*, Hydref 2013

yn ddatganiad o fwriad gwleidyddol, ac na ddylid ei ddehongli fel cytundeb rhwymol. Nid yw'n creu rhwymedigaethau cyfreithiol rhwng y partïon.²⁷

36. Mae'r Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth yn cynnwys darpariaeth ar gyfer Cyd-bwyllgor Gweinidogion, sy'n destun cytundeb ar wahân a gwmpesir yn Rhan II o'r Memorandwm.

37. Mae Rhan II o'r Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth yn cynnwys tri choncordat trosfwaol sy'n cyflwyno trefniadau unffurf fwy neu lai ar draws y Llywodraeth o ran ymdrin â:

- chydlynu a gweithredu polisi'r Undeb Ewropeaidd;
- cymorth ariannol i ddiwydiant;
- cysylltiadau rhyngwladol sy'n ymwneud â chyfrifoldebau'r gweinyddiaethau datganoledig.²⁸

38. Nid yw'r Cyd-bwyllgor Gweinidogion yn gorff sy'n gwneud penderfyniadau. Mae'n ceisio gweithredu fel canolbwynt ar gyfer cydgysylltu'r berthynas rhwng y gweinyddiaethau datganoledig.

39. Tan fis Hydref 2016, cyfarfu'r Cyd-bwyllgor Gweinidogion ar dair ffurf:

- Y Cyd-bwyllgor Gweinidogion (Cyfarfod Llawn) – cyfarfod blynyddol rhwng arweinwyr pob gweinyddiaeth, wedi'i gadeirio gan y Prif Weinidog.
- Y Cyd-bwyllgor Gweinidogion (Ewrop) - cynhelir cyfarfod y Cyd-bwyllgor Gweinidogion (Ewrop) gan yr Ysgrifennydd Tramor, cyn pob un o gyfarfodydd y Cyngor Ewropeaidd, a gynhelir bedair gwaith y flwyddyn fel arfer.
- Y Cyd-bwyllgor Gweinidogion (Domestig) - cyflwynwyd y fformat hwn yn 2008 i alluogi Gweinidogion o'r pedair gweinyddiaeth i drafod ystod o faterion, yn enwedig y rhai sy'n rhychwantu meysydd datganoledig a meysydd heb eu datganoli. Mae Gweinidogion yn cyfarfod ar ffurf Cyd-bwyllgor Gweinidogion (Domestig) tua thair gwaith y flwyddyn.

---

²⁷ Llywodraeth y DU, *Devolution: Memorandum of Understanding and Supplementary Agreements*, Hydref 2013, paragraff 2

²⁸ Llywodraeth y DU, *Devolution: Memorandum of Understanding and Supplementary Agreements*, Hydref 2013, Nodyn Esboniadol

40. Ar 24 Hydref 2016, cytunodd y Cyd-bwyllgor Gweinidogion (Cyfarfod Llawn) i fwrw ymlaen ag ymgysylltu amlochrog drwy Gyd-bwyllgor newydd ar Negodiadau'r Undeb Ewropeaidd, sef y Cyd-bwyllgor Gweinidogion (Negodiadau'r UE).

41. Mae concordatau dwyochrog rhwng adrannau unigol Llywodraeth y DU a'u cymheiriaid datganoledig hefyd yn ategu'r Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth. Mae'r concordatau yn ymdrin â materion gweithdrefnol, ymarferol neu bolisi rhyngddynt ac nid ydynt wedi'u bwriadu i fod yn gyfreithiol rywml, ond yn hytrach maent yn ddogfennau gweithio.²⁹

42. O ran anghydfodau rhwng y DU a'r llywodraethau datganoledig, mae'r Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth yn datgan:

“Where a dispute cannot be resolved bilaterally or through the good offices of the relevant territorial Secretary of State the matter may formally be referred to the JMC Secretariat subject to the broader principles and arrangements for dispute avoidance and resolution set out at Section A:3 of this Memorandum of Understanding.”³⁰

43. Mae nifer o'r Canllawiau ar Ddatganoli yn ategu'r Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth hefyd. Maent yn cynnwys cyngor i weision sifil Llywodraeth y DU ynghylch trefniadau gweithio rhwng Llywodraeth y DU a'r llywodraethau datganoledig, ac yn rhoi cyflwyniad i'r prif egwyddorion sy'n gysylltiedig â rheoli'r setliadau datganoli, cysylltiadau dwyochrog, gohebiaeth, busnes seneddol, deddfwriaeth a choncordatau.³¹

44. Crynhodd Philip Rycroft³² rôl peirianwaith y Cyd-bwyllgor Gweinidogion fel a ganlyn:

“... [it is] there to provide a forum in which the four Governments can come together for an exchange of views about things that are of concern to them at the time.”³³

---

²⁹ Llywodraeth y DU, *Devolution: Memorandum of Understanding and Supplementary Agreements*, Hydref 2013, paragraff 3

³⁰ Llywodraeth y DU, *Memorandum of Understanding and Supplementary Agreements*, Hydref 2013, paragraff 26

³¹ [Gwefan Llywodraeth y DU](#)

³² Philip Rycroft CB yw'r Ysgrifennydd Parhaol yn Yr Adran ar gyfer Gadael yr Undeb Ewropeaidd a'r Ail Ysgrifennydd Parhaol, Pennaeth Grŵp Llywodraethiant y DU yn Swyddfa'r Cabinet

³³ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 25 Medi 2017, Cofnod y Trafodion [296]

Ymadawiad y DU â'r Undeb Ewropeaidd

---

45. Ar 13 Gorffennaf 2017, cyhoeddodd Llywodraeth y DU Fil yr Undeb Ewropeaidd (Ymadael).³⁴ Mae'r Bil yn nodi'r gweithdrefnau a'r prosesau i gorff presennol cyfraith yr Undeb Ewropeaidd gael ei drosi'n gyfraith y DU ar ôl i'r DU ymadael â'r Undeb Ewropeaidd. Nododd memorandwm Pwerau Dirprwyedig a oedd yn cyd-fynd â'r Bil:

“The Bill will replicate the common UK frameworks created by EU law in UK law, and maintain the scope of devolved decision making powers immediately after exit. This will be a transitional arrangement to provide certainty after exit and allow intensive discussion and consultation with devolved authorities on where lasting common frameworks are needed.”³⁵

46. Yng nghyfarfod y Cyd-bwyllgor Gweinidogion (Negodiadau'r UE) ym mis Hydref 2017, trafodwyd y cynnydd yn nhrafodaethau'r DU wrth ymadael â'r UE. Roedd y datganiad a gyhoeddwyd ar ôl y cyfarfod yn dweud bod y Gweinidogion wedi nodi'r cynnydd cadarnhaol a wnaed o ran ystyried fframweithiau cyffredin, ac y cytunwyd ar yr egwyddorion a fydd yn sail i'r gwaith.³⁶ Roedd dogfen o'r enw *Common Frameworks: Definitions and Principles* wedi'i hatodi i'r datganiad. Mae'r ddogfen yn nodi'r egwyddorion a fydd yn gymwys i fframweithiau cyffredin mewn ardaloedd lle bo cyfraith yr UE ar hyn o bryd yn gorgyffwrdd â chymhwysedd datganoledig. Roedd yn datgan y bydd cydweithio agos hefyd rhwng Llywodraeth y DU a'r llywodraethau datganoledig ynghylch materion a gadwyd a materion a eithriwyd sy'n effeithio'n sylweddol ar gyfrifoldebau datganoledig.

47. Ysgrifennodd y Prif Weinidog atom ar 20 Tachwedd 2017 ynghylch canlyniad y cyfarfod.³⁷

48. Cynhaliwyd cyfarfod y Cyd-bwyllgor Gweinidogion (Negodiadau'r UE) ar 12 Rhagfyr 2017. Yn ôl y datganiad a gyhoeddwyd yn dilyn y cyfarfod, trafododd y Pwyllgor y cynnydd o ran fframweithiau a blaenoriaethau.³⁸ Cyflwynodd Mark

---

³⁴ Bil yr Undeb Ewropeaidd (Ymadael), Bil Tŷ'r Cyffredin 5

³⁵ Llywodraeth y DU, *European Union (Withdrawal) Bill: Memorandum concerning the Delegated Powers in the Bill for the Delegated Powers and Regulatory Reform Committee*, paragraff 68

³⁶ Datganiad gan y Cyd-bwyllgor Gweinidogion (Negodiadau'r UE), 16 Hydref 2017

³⁷ Llythyr gan Brif Weinidog Cymru, 20 Tachwedd 2017

³⁸ Datganiad gan y Cyd-bwyllgor Gweinidogion (Negodiadau'r UE), 12 Rhagfyr 2017

Drakeford AC, Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid, ddatganiad ysgrifenedig ynghylch y cyfarfod ar 13 Rhagfyr 2017.³⁹

49. Rydym hefyd yn ymwybodol bod cysylltiadau rhynglywodraethol wedi codi yn ystod y gwaith craffu a wnaed yn Nhŷ'r Cyffredin ar Fil y DU (Ymadael).⁴⁰

50. Rydym ninnau wedi cyhoeddi ein hadroddiad ar Femorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol Llywodraeth Cymru ar gyfer y Bil.⁴¹

51. Mae ein dull o benderfynu ar ein hargymhellion ar gysylltiadau rhynglywodraethol o'r herwydd wedi bod i ategu'r dystiolaeth fanwl a glywsom rhwng mis Chwefror a mis Medi 2017 gan gynnwys cymaint o dystiolaeth arall a ddaw i law â phosibl. Hwyrach y bydd peth o'r dystiolaeth hon yn dyddio o ganlyniad i ddatblygiadau mewn digwyddiadau. Serch hynny, y cyd-destun hwn sydd y tu ôl i'r dadansoddiad a'r argymhellion a wnawn ynghylch y cysylltiadau rhyngsefydliadol y credwn sydd eu hangen i helpu i addasu cyfansoddiad y DU i wynebu'r heriau sydd ar ddod.

A yw'r trefniadau presennol yn gweithio?

Y cyd-destun

---

52. Mae sicrhau bod trefniadau rhynglywodraethol priodol yn hanfodol er mwyn sicrhau effeithlonrwydd wrth ddarparu gwasanaethau lle bo buddiannau cyffredin rhwng llywodraethau; lle bo angen datrys anghydfodau neu, yn achos penodol Cymru a Lloegr, lle bo manteision i gydweithio ar faterion trawsffiniol, er enghraifft.

53. Nododd Syr Derek Jones fod cryn dipyn o ryngweithio rhynglywodraethol llwyddiannus yn digwydd, ar draws ystod o feysydd polisi megis diogelwch, argyfyngau sifil a rhwng gwasanaethau proffesiynol yn y llywodraeth, ond nad oes neb prin yn sylwi arno. Eglurodd mai dim ond os yw'n ymwneud â gwleidyddiaeth a pholisi ar lefel uchel y mae pobl yn dueddol o glywed am hynny.⁴²

---

³⁹ Mark Drakeford AC, Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid, Datganiad Ysgrifenedig, Y Cyd-bwyllgor Gweinidogion (Negodiadau'r UE), 13 Rhagfyr 2017

⁴⁰ Er enghraifft, Dadleuon Tŷ'r Cyffredin, 4 Rhagfyr 2017

⁴¹ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, *Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol Llywodraeth Cymru ar Fil yr Undeb Ewropeaidd (Ymadael)*, Rhagfyr 2017

⁴² Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 15 Mai 2017 Cofnod y Trafodion [7]

54. Soniodd Syr Derek Jones hefyd am y newid cyfansoddiadol a ddigwyddodd ers 2012 a'r effaith a gafodd ar ddwyseidd perthnasoedd rhynglywodraethol.⁴³ Dywedodd:

“I don't think the inter-governmental relations or the machinery for it has transformed out of all recognition, whereas, arguably, the circumstances might have demanded greater adaptation, and that is probably yet to come.”⁴⁴

55. Rhybuddiodd y Gwir Anrhydeddus Arglwydd Hain:

“I think we've reached a point in our history where, unless you have a major radical change, there is deep trouble along the way... if you don't reform your governance arrangements, there's a lot of dissatisfaction out there amongst the average citizen, with their politicians, with their Government structures, and they express that time and time again ...

So, I think unless you stay ahead of that constitutionally and governmentally, it catches up with you and could bite you quite hard.”⁴⁵

56. Clywsom sut mae cysylltiadau rhynglywodraethol yn effeithio ar sefydliadau yng Nghymru. Er enghraifft, roedd Prifysgolion Cymru yn ystyried cysylltiadau rhynglywodraethol i fod yn hanfodol i ddeall gwahanol gyd-destunau polisiâu o fewn y sector Addysg Uwch,⁴⁶ a dadleuodd y Brifysgol Agored na ddylid gwneud cyhoeddiadau sy'n effeithio ar feysydd datganoledig heb drafodaeth ymlaen llaw gyda'r gweinyddiaethau perthnasol ac ystyriaeth lawn o union gwmpas unrhyw benderfyniad polisi.⁴⁷

57. Mae'r dystiolaeth a gawsom gan Gymdeithas Ddysgedig Cymru (gweler isod) yn nodi pwysigrwydd cysylltiadau rhynglywodraethol, yn arbennig yng nghydestun ymadawiad y DU â'r UE.⁴⁸

---

⁴³ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 15 Mai 2017 [9-11]

⁴⁴ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 15 Mai 2017 Cofnod y Trafodion [12]

⁴⁵ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 8 Mai 2017 Cofnod y Trafodion [99]

⁴⁶ Tystiolaeth ysgrifenedig, IGP005, Prifysgolion Cymru

⁴⁷ Tystiolaeth ysgrifenedig, IGP007, Y Brifysgol Agored yng Nghymru

⁴⁸ Llythyr gan Gymdeithas Ddysgedig Cymru, *Ymgynghoriad Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol – Llais cryfach i Gymru*, Medi 2017

Tystiolaeth gan Gymdeithas Ddysgedig Cymru

Mae angen system weithredol ar gyfer cysylltiadau rhynglywodraethol ar fyrder. Mae'r trefniadau cyfansoddiadol presennol yn y Deyrnas Unedig yn gymhleth ac yn anodd eu llywio. Yn ogystal, mae'r trefniadau hynny'n dod yn fwyfwy sensitif wrth i ddarpariaeth gael ei gwneud ar gyfer ymadawiad y DU â'r UE. Mae'r ymadawiad hwnnw'n codi materion sylweddol iawn o ran sut y mae deddfau sy'n gymwys o fewn y DU am gael eu gwneud mewn ardaloedd sydd o fewn cymhwysedd yr UE ar hyn o bryd. Bydd angen cadw marchnad fewnol o fewn y DU pan fyddwn wedi gadael marchnad fewnol yr UE. Fodd bynnag, bydd angen gwneud hyn gan roi ystyriaeth briodol i ddsbarthiad pwerau rhwng y pedair llywodraeth a'r deddfwrfeydd. Mae buddiannau economaidd a gwleidyddol gwirioneddol ynghlwm wrth hyn, a bydd angen i'r buddiannau hynny fod yn ffactorau i'w hystyried wrth lunio polisiau ac atebion cyfreithiol.

Bydd arfer gorau yn berthnasol, ond yn bwysicach na hynny fydd cydnabod bod rhoi polisiau ar waith i gymryd lle polisiau a rhwymedigaethau cyfredol yr UE yn esgor ar fwrddwn sylweddol i'r pedair prifddinas o ran eu capasiti technegol. Enghraifft o hyn yw y bydd angen disodli'r Polisi Amaethyddol Cyffredin â threfniadau cymorth newydd yn y pedair gwlad. Bydd gwneud hyn yn dasg anferthol ac mae'n codi cwestiynau yn syth ynghylch elfennau cyffredin a gwahaniaethau, a sut y bydd trefniadau yng Nghymru: yn adlewyrchu buddiannau Cymru; yn rhan o farchnad fewnol y DU; yn gynaliadwy yn ariannol; ac yn bodloni rhwymedigaethau rhyngwladol y DU sy'n datblygu mewn cytundebau masnach newydd. Mae'r enghraifft hon, sy'n un ymhlith nifer, yn tanlinellu pam fod ymgynghori yn hanfodol, a pham y dylai'r ymgynghori hwnnw ymestyn i gynnwys meysydd sydd wedi'u cadw gan Lywodraeth y DU megis masnach ryngwladol.

Rhaid i unrhyw fecanwaith ar gyfer cydweithio rhynglywodraethol fod yn seiliedig ar barch a dealltwriaeth ar y naill ochr a'r llall, a rhaid cynnwys ymrwymiad gwirioneddol ar ran y partïon i drafod yr heriau a cheisio canfod canlyniadau sydd mor dderbyniol â phosibl i'r partïon dan sylw. Fan leiaf, dylid nodi buddiannau, dylid clywed sylwadau, a dylid gwneud pob ymdrech i ganfod atebion. Bydd hyn yn gofyn am gymysgedd o drafodaethau ffurfiol a rhai anffurfiol, a'r rheiny ar wahanol lefelau. Mae gan drefniadau'r Cyd-bwyllgor Gweinidogion swyddogaeth benodol, naill ai i gymeradwyo polisiau neu osod nodau strategol. Dylid cynnal cyfarfodydd yn amlach a dylent ganolbwyntio ar wireddu'r bwriad a addawyd gan Lywodraeth y DU, ac a ategwyd yn araith ddiweddaraf y Frenhines, i gynnwys ymgynghori gwirioneddol â'r gweinyddiaethau datganoledig.

58. Bydd effeithiolrwydd a chanlyniad cysylltiadau rhynglywodraethol mewn perthynas â meysydd polisi penodol yn effeithio ar randdeiliaid sy'n gweithredu yn y meysydd polisi hynny. Felly, fe wnaethom ofyn am farn gan randdeiliaid mewn sesiwn drafod ynghylch y materion hyn (a materion yn ymwneud â chydweithrediad rhyngseneddol).⁴⁹

59. Er ein bod wedi cael rhywfaint o dystiolaeth gan y Cyngor Prydeinig-Gwyddelig,⁵⁰ nid ydym wedi dod i unrhyw gasgliadau cadarn am ei rôl yn y dyfodol, yn enwedig o ystyried y sefyllfa wleidyddol sydd ohoni yng Ngogledd Iwerddon.

Effeithiolrwydd cyffredinol y Cyd-bwyllgor Gweinidogion

---

60. Eglurodd y Prif Weinidog, y Gwir Anrhydeddus Carwyn Jones AC, sut y mae perthnasoedd rhynglywodraethol yn cael eu llywodraethu gan weithrediadau'r Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth a'r Cyd-bwyllgor Gweinidogion.⁵¹ Teimlai fod y system wedi gweithio i raddau⁵² ond bod y darlun yn gymysg, gan adlewyrchu'r lefelau amrywiol o ddealltwriaeth yn Whitehall.⁵³

61. Disgrifiodd y Gwir Anrhydeddus Arglwydd Hain ei brofiad o'r Cyd-bwyllgor Gweinidogion fel un na wnaeth fawr o argraff arno.⁵⁴ Dywedodd yn y sefyllfa wleidyddol bresennol, yn enwedig ar ôl Brexit, ei bod yn rhaid i'r Cyd-bwyllgor Gweinidogion weithio'n iawn neu mae'n rhaid ei ddileu a dechrau o'r dechrau.⁵⁵

62. Teimlai Ieuan Wyn Jones fod angen ailstrwythuro'r Cyd-bwyllgor Gweinidogion yn llwyr.⁵⁶

63. Roedd yr ymdeimlad hwn o reolaeth gan Lywodraeth y DU hefyd yn cael ei adlewyrchu mewn sylwadau gan Syr Paul Silk.⁵⁷ Nododd mewn perthynas â'r Cyd-bwyllgor Gweinidogion:

---

⁴⁹ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 19 Mehefin 2017, Cofnod y Trafodion [1-203]

⁵⁰ Mae rhagor o wybodaeth am y Cyngor Prydeinig-Gwyddelig ar gael ar ei [wefan](#).

⁵¹ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 20 Mawrth 2017, Cofnod y Trafodion [20]

⁵² Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 20 Mawrth 2017, Cofnod y Trafodion [20]

⁵³ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 20 Mawrth 2017, Cofnod y Trafodion [22]

⁵⁴ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 8 Mai 2017 Cofnod y Trafodion [27]

⁵⁵ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 8 Mai 2017 Cofnod y Trafodion [27]

⁵⁶ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 27 Mawrth 2017, Cofnod y Trafodion [52]

⁵⁷ Syr Paul Silk oedd Clerc Cynulliad Cenedlaethol Cymru, rhwng Mawrth 2001 a Ionawr 2007 a Chadeirydd Comisiwn Silk ar Ddatganoli rhwng 2011 a 2014

“... the agenda is very much driven by London, ... the meetings have been short, ... they haven't been as productive as they might have been.”⁵⁸

64. Nododd Syr Paul Silk hefyd fod y Pwyllgor Gweinyddiaeth Gyhoeddus a Materion Cyfansoddiadol (PACAC)⁵⁹ wedi canfod bod Llywodraeth yr Alban yn hapusach na Gweinidogion Cymru gyda'r ffordd yr oedd y Cyd-bwyllgor Gweinidogion yn gweithredu.⁶⁰ Dywedodd fod PACAC wedi awgrymu y gallai hynny fod oherwydd bod mwy o sylw yn cael ei roi i faterion yr Alban gan Weinidogion yn Llundain nag a roddir i faterion sy'n ymwneud â Chymru.⁶¹ Roedd yn dychmygu bod hyn wedi rhoi Cymru mewn sefyllfa israddol o fewn y Cyd-bwyllgor Gweinidogion, gan awgrymu efallai bod hyn yn wir am drefniadau gweithio rhynglywodraethol eraill.⁶²

65. Nododd Y Gwir Anrhydeddus Alun Cairns AS, Ysgrifennydd Gwladol Cymru, fod gwaith wedi ei wneud ers 2015 ar adolygu'r Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth a dywedodd fod angen gwneud mwy o waith yn sgil ymadawiad y DU â'r UE a *Deddf Cymru 2017*.⁶³ Er hynny, dywedodd:

“The constitutional make-up of the UK has changed so much. Simply having one document that is fixed is not necessarily a workable, practical model.”⁶⁴

66. Wrth fynegi'r farn bod Cymru yn cael ei hystyried yn gyfartal â'r Alban a Gogledd Iwerddon⁶⁵ yn y Cyd-bwyllgor Gweinidogion, aeth yr Ysgrifennydd Gwladol ymlaen i wneud sylw diddorol iawn:

“Wel, mae'r cydgyngor yn fforwm ofnadwy o bwysig, ond y gwirionedd yw mai un cyfarfod o bryd i'w gilydd yw hynny ac...mae'r rôl o lywodraethu...yn llawer mwy dynamig...na hynny. Felly, nid hynny yw'r

---

⁵⁸ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 6 Mawrth 2017, Cofnod y Trafodion [182]

⁵⁹ Pwyllgor Gweinyddiaeth Gyhoeddus a Materion Cyfansoddiadol Tŷ'r Cyffredin, *The Future of the Union, part two: Inter-institutional relations in the UK*, Chweched Adroddiad y Sesiwn 2016-17, Tŷ'r Cyffredin 839, Rhagfyr 2016, paragraffau 19-26

⁶⁰ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 6 Mawrth 2017, Cofnod y Trafodion [182]

⁶¹ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 6 Mawrth 2017, Cofnod y Trafodion [182]

⁶² Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 6 Mawrth 2017, Cofnod y Trafodion [183]

⁶³ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 25 Medi 2017, Cofnod y Trafodion [71]

⁶⁴ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 25 Medi 2017, Cofnod y Trafodion [71]

⁶⁵ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 25 Medi 2017, Cofnod y Trafodion [82]

prif fforwm, achos bod rhaid i benderfyniadau gael eu gwneud wrth bod polisiau yn cael eu datblygu ac yn cael eu hamlinellu.”⁶⁶

67. Tynnodd Philip Rycroft sylw at hyblygrwydd y Cyd-bwyllgor Gweinidogion yng nghyd-destun addasu i ymadawiad y DU â'r UE.⁶⁷

Datrys anghydfodau yn y Cyd-bwyllgor Gweinidogion

---

68. Dywedodd y Prif Weinidog wrthym fod y Cyd-bwyllgor Gweinidogion wedi rhoi cyfle yn y gorffennol i'r llywodraethau datganoledig fynegi barn gref ar rai materion a godwyd, ond ni fyddai dim yn digwydd o ganlyniad i hynny.⁶⁸ Ychwanegodd:

“...lle mae yna anghytuno, mae yna system i ddelio ag unrhyw fath o anghytundeb, ond ar ddiwedd y dydd, Llywodraeth y Deyrnas Unedig sydd yn penderfynu, felly nid oes system annibynnol i ddelio ag unrhyw fath o broblem sy'n codi rhwng y Llywodraethau.”⁶⁹

69. Tynnodd y Gwir Anrhydeddus Rhodri Morgan sylw hefyd at fater datrys anghydfodau, gan ddweud mai'r broblem gyda'r Cyd-bwyllgor Gweinidogion oedd mai Prif Weinidog y DU sydd â'r gair olaf. Dywedodd:

“What I think you've got to try and solve is the missing parts of the original devolution settlement, namely the absence of an independent dispute resolution mechanism; an independent resource allocation mechanism; and, in particular, an independent mechanism for solving a dispute over resource allocation.”⁷⁰

70. Amlygwyd yr angen am gyflafareddu hefyd gan Ieuan Wyn Jones yng nghyd-destun cyllid.⁷¹

71. Teimlai'r Athro Cairney⁷² fod anghydfodau ynghylch materion rhynglywodraethol yn draddodiadol wedi cael eu datrys naill ai'n anffurfiol, neu y

---

⁶⁶ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 25 Medi 2017, Cofnod y Trafodion [81]

⁶⁷ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 25 Medi 2017, Cofnod y Trafodion [296]

⁶⁸ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 20 Mawrth 2017, Cofnod y Trafodion [62]

⁶⁹ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 20 Mawrth 2017, Cofnod y Trafodion [62]

⁷⁰ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 8 Mai 2017 Cofnod y Trafodion [171]

⁷¹ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 27 Mawrth 2017, Cofnod y Trafodion [20]

⁷² Yr Athro Paul Cairney, Athro Gwleidyddiaeth a Pholisi Cyhoeddus, Prifysgol Stirling

---

tu ôl i ddrysau caeedig.⁷³ Ymhelaethodd ar y farn hon, gan gynnig barn ychydig yn wahanol am y Cyd-bwyllgor Gweinidogion:

“It’s been a while since I looked, but my impression of the JMC has generally been that it was set up as a way to be a potential route for dispute resolution between Governments. So, I think, when they were setting up these mechanisms, they anticipated more need for a formal dispute resolution, and found that, really, the UK and devolved Governments were far more inclined, for whatever reason, to deal with things informally. And, you know, if you compare it with, say, federal Governments with constitutions, there’s nothing like the recourse to the law to formal procedures.”⁷⁴

72. Pan ofynnwyd i'r Ysgrifennydd Gwladol am y pryderon bod Llywodraeth y DU yn cael y gair olaf ar faterion o ddatrys anghydfodau, ac a oes perygl o'r herwydd i lais Cymru gael ei wthio i'r cyrion, dywedodd:

“Wel, nid ydw i'n gweld y bydd llais Cymru'n cael ei wthio i unrhyw le heblaw cael ei dderbyn a chael ei ystyried yn ddigon teg, fel y byddai pawb yn disgwyl.”⁷⁵

Digonolrwydd y Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth a'r Canllawiau ar Ddatganoli

---

73. Gan drafod pwysigrwydd y Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth a Chanllawiau ar Ddatganoli wrth lunio cysylltiadau rhynglywodraethol, dywedodd y Gwir Anrhydeddus Rhodri Morgan:

“I don't think we made a huge amount of use of them to be honest ... So, it was more how you played it in this relationship with Westminster and Whitehall that had greater impact, probably, than the wording of the memorandum of understanding about how the relationship should work. Now, I don't say that my civil servants wouldn't have made a lot more study of the memorandum of understanding than I did.”⁷⁶

74. Dywedodd Ieuan Wyn Jones mai'r broblem fawr â'r Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth a'r Canllawiau ar Ddatganoli “ydy eu bod nhw'n cael eu drafftio i gyd yn Whitehall ac yn cael eu hystyried wedyn gan gyrff datganoledig, ac mae Whitehall yn dweud, ‘Rydym ni'n fodlon mynd cyn belled â hyn, ond dim pellach’,

---

⁷³ Tystiolaeth Ysgrifenedig, IGP010, Yr Athro Paul Cairney

⁷⁴ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 22 Mai 2017 Cofnod y Trafodion [36]

⁷⁵ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 25 Medi 2017, Cofnod y Trafodion [90-91]

⁷⁶ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 8 Mai 2107 Cofnod y Trafodion [148]

---

ac nid oes yna ddim trafodaeth rhwng partneriaid ar yr un lefel ac ar yr un tir”.⁷⁷ Ychwanegodd y dylai trafodaethau “ddigwydd rhwng partneriaid, yn hytrach na rhwng...y Llywodraeth yn San Steffan sy'n ystyried ei hun y prif sefydliad, ac, wrth gwrs, y cyrff sydd wedi cael eu datganoli”.⁷⁸

75. Pan ofynnwyd iddynt am effeithiolrwydd y Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth a'r Canllawiau ar Ddatganoli mewn perthynas â chysylltiadau rhynglywodraethol, dywedodd y Gwir Anrhydeddus Arglwydd Hain:

“They don't play much of a part in it. They're only really, sort of, pulled out of the drawer, as it were, if there's a problem and tension and there's a genuine stand-off in terms of interpreting the settlement or the way it's working. In the end, personal relationships are more important than memoranda.”⁷⁹

76. Dywedodd un o swyddogion Swyddfa Cymru wrthym mai'r hyn y dylid ei gofio am y Canllawiau ar Ddatganoli yw mai canllawiau mewnol ar gyfer adrannau Whitehall ydynt, a dywedodd fod adrannau Whitehall yn dibynnu'n fawr arnynt.⁸⁰

Diwygio peirianwaith cysylltiadau rhynglywodraethol

Beth sydd angen newid?

---

77. Mae'r dystiolaeth yn awgrymu bod consensws nad yw'r Cyd-bwyllgor Gweinidogion yn gweithio'n foddhaol, nad yw'n bodloni'r amgylchiadau sydd wedi newid mewn gwaith rhynglywodraethol sydd wedi llifo o ddatganoli, a byddai mewn perygl o wegian yn sgil yr heriau sy'n gysylltiedig â gadael yr Undeb Ewropeaidd a fframweithiau newydd y DU sydd bellach yn cael eu cytuno rhwng gwledydd y DU.

78. Roedd y rhan fwyaf o dystion yn cytuno y bydd yn rhaid i'r Cyd-bwyllgor Gweinidogion newid yng ngoleuni ymadawiad y DU â'r Undeb Ewropeaidd.

79. Dywedodd y Gwir Anrhydeddus Arglwydd Murphy wrth drafod y Cyd-bwyllgor Gweinidogion:

---

⁷⁷ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 27 Mawrth 2017, Cofnod y Trafodion [22]

⁷⁸ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 27 Mawrth 2017, Cofnod y Trafodion [23]

⁷⁹ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 8 Mai 2107 Cofnod y Trafodion [54]

⁸⁰ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 25 Medi 2017, Cofnod y Trafodion [72]

“... it’s got to be a lot more significant to deal with the Brexit situation. It’s too formal, it’s too infrequent, and it’s too bulky, unwieldy, an institution to deal with it.”⁸¹

80. Teimlai'r Gwir Anrhydeddus Arglwydd Murphy fod achos cryf dros wneud y Cyd-bwyllgor Gweinidogion yn fwy ystyrllon drwy gael mwy o bwyllgorau er mwyn nodi materion pwysig, yn enwedig yng nghyd-destun Brexit.⁸² Cyflwynodd hefyd ddadl dros bwyllgorau'n gweithio'n fwy anffurfiol ar lefel wleidyddol a lefel swyddogol.⁸³

81. Dywedodd Syr Derek Jones wrthym na fydd y Cyd-bwyllgor Gweinidogion presennol, yn ei farn ef, yn beirianwaith digonol i'r Llywodraeth o ran ymdopi â'r hyn a ddaw i ran y DU yn y dyfodol.⁸⁴

82. Gwnaed y sylwadau a ganlyn gan Gymdeithas Ddysgedig Cymru ynghylch Bil yr UE (Ymadael):

“... over matters which are devolved, the UK government is also acting as the government of England and therefore suffers from a possible conflict of interest. At times the interests of England and the rest of the UK will not necessarily coincide. There is no recognition of this in the Bill, and it marks therefore another missed opportunity to show a strategic approach to, and some respect for, the rights of the democratically-elected legislatures of the devolved nations and their respective governments. It threatens to be a further example of the sort of ad hoc constitutional intervention that has marred the progress of devolution and harmed relations between the nations of the UK.”⁸⁵

83. Nododd y Prif Weinidog beth oedd angen newid, yn enwedig yn sgil ymadawiad y DU â'r UE:

“... a lot of work will need to be done, not just in terms of finalising the UK’s relationship with the EU—we know that—but also in terms of finalising the relationship between the nations of the UK. In the absence of the European Union as the single market, in the absence of the European Court of Justice as the trade court, something has to replace that. It can be done. To my mind, it can be done fairly easily, but it does involve quite a substantial change of mindset at Whitehall and

---

⁸¹ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 6 Chwefror 2017, Cofnod y Trafodion [83]

⁸² Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 6 Chwefror 2017, Cofnod y Trafodion [32]

⁸³ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 6 Chwefror 2017, Cofnod y Trafodion [30]

⁸⁴ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 15 Mai 2107 Cofnod y Trafodion [72]

⁸⁵ Tystiolaeth ysgrifenedig, EUWB10, Cymdeithas Ddysgedig Cymru

in Westminster, because, ultimately, the driving force of the constitution for many centuries has been parliamentary sovereignty. I don't subscribe to that anymore; I think sovereignty is best shared. Canada does it well. You have stability, you have prosperity. It doesn't lead to chaos. For there to be a JMC, of course, there would have to be an acceptance that parliamentary sovereignty is, at the very least, diluted, and that the devolved administrations are seen as partners rather than subordinates.”⁸⁶

84. Mewn sesiwn dystiolaeth ynghylch Bil yr UE (Ymadael), dywedodd Robin Walker AS:⁸⁷

“...it's important to recognise there is the JMC process, which is in place to discuss the powers that are returning, where we need to preserve common frameworks, and, crucially, also where we will not need to.”⁸⁸

85. Pan ofynnwyd iddo a fyddai dull cydlynol i gytuno ar fframweithiau cyffredin y DU, mewn ffordd debyg i'r modd y gwneir cytundebau ar fframweithiau'r UE, meddai Robin Walker AS:

“I think we would say that UK frameworks after we leave the European Union will continue to show respect to the position of the devolved administrations and legislatures.”⁸⁹

86. Gofynnwyd i Philip Rycroft a yw'r broses o adael yr Undeb Ewropeaidd wedi amlygu unrhyw wendidau mewn perthynas â'r Cyd-bwyllgor Gweinidogion fel mecanwaith rhynglywodraethol. Dywedodd fod creu'r Cyd-bwyllgor Gweinidogion ar Negodiadau'r Undeb Ewropeaidd yn dangos hyblygrwydd peirianwaith y Cyd-bwyllgor Gweinidogion.⁹⁰ O wneud hynny, nododd:

“... the JMC itself is a valuable vehicle for the expression of those views, demonstrated by the fact that we have faced a lot of calls through the summer from the Welsh Government and the Scottish Government for

---

⁸⁶ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 20 Mawrth 2017, Cofnod y Trafodion [89]

⁸⁷ Robin Walker AS yw Is-ysgrifennydd Seneddol yr Adran ar gyfer Gadael yr Undeb Ewropeaidd.

⁸⁸ Y Pwyllgor Materion Allanol a Deddfwriaeth Ychwanegol a'r Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 6 Tachwedd 2017, Cofnod y Trafodion [68]

⁸⁹ Y Pwyllgor Materion Allanol a Deddfwriaeth Ychwanegol a'r Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 6 Tachwedd 2017, Cofnod y Trafodion [152]

⁹⁰ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 25 Medi 2017, Cofnod y Trafodion [296]

---

the JMC(EN) to be reconstituted and to be held on a regular basis—and indeed, it will meet again next month.”⁹¹

87. Dywedodd Philip Rycroft fod swyddogion wedi cyflwyno set o gynigion i'r Cyd-bwyllgor Gweinidogion (Cyfarfod Llawn) yn 2016 i ddiwygio'r Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth a'r Cyd-bwyllgor Gweinidogion ond yn anffodus, nid oedd modd i bob gweinyddiaeth o amgylch y bwrdd gytuno ar y cynigion.⁹²

Ychwanegodd fod gan swyddogion gyfrifoldeb ffurfiol i barhau i symud y broses honno yn ei blaen er mwyn sicrhau bod y Cyd-bwyllgor Gweinidogion yn gweithio mor effeithiol â phosibl fel cyfrwng ar gyfer cysylltiadau rhynglywodraethol o fewn y DU.⁹³

88. Mewn adroddiad a luniwyd gan Gymdeithas y Cyfansoddiad, awgrymodd yr Athro Richard Rawlings ddiwygiadau posibl i'r Cyd-bwyllgor Gweinidogion:

“Sitting comfortably with the Prime Minister’s declared policy lines, reform could sensibly include the establishment of a new and more highly-g geared intergovernmental forum, called say ‘JMC (Domestic Single Market)’. As a determinedly multilateral arrangement, designed in part as a vehicle for building trust and confidence, such a body would help to fill an emergent institutional gap in the UK’s territorial constitution. Indeed, without this type of forum how can the four constituent nations collectively and individually make the best of the many market challenges and opportunities in a post-Brexit world? Further referencing the ‘Global Britain’ approach, ‘JMC (DSM)’ could go in tandem with a new ‘JMC (International Trade).”⁹⁴

89. Roedd yr Athro Rawlings yn credu y gallai'r Cyd-bwyllgor Gweinidogion (Marchnad Sengl Ddomestig) ymdrin â datblygiad y fframweithiau cyffredin.⁹⁵

90. Wrth edrych tua'r dyfodol, dywedodd y Prif Weinidog:

---

⁹¹ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 25 Medi 2017, Cofnod y Trafodion [296]

⁹² Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 25 Medi 2017, Cofnod y Trafodion [303]

⁹³ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 25 Medi 2017, Cofnod y Trafodion [303]

⁹⁴ Cymdeithas y Cyfansoddiad, *Brexit and the Territorial Constitution: Devolution, Reregulation and Inter-governmental Relations*, yr Athro Richard Rawlings, 2017, tudalen 31. Yn yr adroddiad hwn, cyfeirir at y Cyd-bwyllgor Gweinidogion (Masnach Ryngwladol) fel fforwm a awgrymwyd yn sgil profiad y Sefydliad Llywodraeth yn achos Canada, *Taking back control of trade policy* (Mai 2017).

⁹⁵ Cymdeithas y Cyfansoddiad, *Brexit and the Territorial Constitution: Devolution, Reregulation and Inter-governmental Relations*, yr Athro Richard Rawlings, 2017, tudalen 31

“...mae'r memoranda wedi gweithio lan at nawr, ond nid wyf i'n credu taw model o gael memoranda yw'r model i'r dyfodol. I fi, model o gael cydgyngor neu gyd-bwyllgor o Weinidogion yw'r ffordd ymlaen unwaith rŷm ni'n gadael yr Undeb Ewropeaidd.”⁹⁶

91. Mae Pennod 7 Brexit a Datganoli: Diogelu Dyfodol Cymru a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru yn nodi sut y byddai Cyngor Gweinidogion y DU yn gweithio.⁹⁷ Mae'n cynnwys barn ar sut y dylid gwneud penderfyniadau a'u gweithredu, sut y dylid datrys anghydfodau a sut y dylid cefnogi Cyngor o'r fath.

92. Awgrymodd y Prif Weinidog y byddai angen i Gyngor Gweinidogion y DU fod yn ei le erbyn i'r DU ymadael â'r Undeb Ewropeaidd⁹⁸ a chrynhodd ei safbwynt pan ddywedodd:

“If we could move the JMC to a position where it was a proper council of Ministers, where there was a decision-making process, where there was a dispute-resolution process that was independent of one of the Governments, which it isn't at the moment, then we have the makings of something that I think would work very, very well. We need then to look at those areas of policy that will return from the EU. We've mentioned agriculture; we've mentioned fisheries, which is probably the most complicated of all. We then look at how the internal single market of the UK operates, but do it collaboratively rather than the UK Government seeing itself as the sole arbiter and constructor of the internal single market of the UK.”⁹⁹

93. Mewn gohebiaeth â ni, ategodd y Prif Weinidog ei farn bod swyddogaeth y Cyd-bwyllgor Gweinidogion a'i drefniadau gweithio yn annigonol ar gyfer y dyfodol a bod angen Cyngor Gweinidogion y DU. Eglurodd ei fod am weld yn y cyfamser newid yn y ffordd y mae'r Cyd-bwyllgor Gweinidogion yn gweithredu ac fe wnaeth gydnabod bod cyfarfod y Cyd-bwyllgor Gweinidogion (Negodiadau'r UE) ym mis Hydref yn fwy cadarnhaol nag y bu'n flaenorol.¹⁰⁰ Yn dilyn hynny, nododd Mark Drakeford AC, Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid, fod profiad y Cyd-

---

⁹⁶ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 20 Mawrth 2017, Cofnod y Trafodion [57]

⁹⁷ Llywodraeth Cymru, *Brexit a Datganoli: Diogelu Dyfodol Cymru*, Mehefin 2017

⁹⁸ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 20 Mawrth 2017, Cofnod y Trafodion [80]

⁹⁹ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 20 Mawrth 2017, Cofnod y Trafodion [95]

¹⁰⁰ Llythyr gan Brif Gweinidog Cymru, 20 Tachwedd 2017

---

bwyllgor Gweinidogion (Negodiadau'r UE) ers hydref 2017 wedi bod yn llawer gwell na chyn hynny.¹⁰¹

94. Cydnabu Syr Derek Jones y defnyddir y term 'Cyd-bwyllgor Gweinidogion' weithiau i ddisgrifio rhywbeth sy'n debycach i gorff ar lefel weinidogol sy'n gwneud penderfyniadau, yn hytrach na chorff sy'n cyfnewid safbwyntiau. Aeth ymlaen i ddweud y câi'r busnes ei wneud ar lefel portffolio Gweinidog, a gan grwpiau swyddogol sy'n eu cefnogi fel cyrff sy'n gwneud penderfyniadau.¹⁰² Credai y dylai hyn ddigwydd.¹⁰³ Er y byddai sefydlu Cyngor o'r fath yn bosibl yn weinyddol yn ei farn ef, pwysleisiodd mai'r peth cwbl hanfodol na ellid ei wadu yw'r angen am ewyllys gwleidyddol gyffredin i wneud hynny.¹⁰⁴

95. Pan ofynnwyd i'r Ysgrifennydd Gwladol am gynigion y Prif Weinidog i gael Cyngôr Gweinidogion y DU, dywedodd ei bod yn dibynnu beth y byddai'r fath gorff yn ei olygu,¹⁰⁵ Meddai:

“...I think, sometimes, people’s expectations are very different to what would ever be practically delivered, because of the policy work that needs to be done to grant or to recognise a shift in policy in any one particular direction. I therefore think that a particular focus on one meeting or one body is impractical and unrealistic.”¹⁰⁶

Diwygio a argymhellwyd gan bwyllgorau seneddol eraill

---

96. Nododd Pwyllgor Cyfansoddiad Tŷ'r Arglwyddi yn ei adroddiad yn 2015, er bod rhai rhannau o strwythur y Cyd-bwyllgor Gweinidogion yn gweithio'n well nag eraill, yng ngolwg y gweinyddiaethau datganoledig o leiaf nid yw'r ffordd y mae system y Cyd-bwyllgor Gweinidogion yn gweithio ar hyn o bryd yn foddhaol.¹⁰⁷

97. Roedd yn galw am adnewyddu'r Cyd-bwyllgor Gweinidogion i greu strwythur mwy cydlynol ac i wella atebolrwydd,¹⁰⁸ a nododd bwysigrwydd gwell tryloywder

---

¹⁰¹ Y Pwyllgor Materion Allanol a Deddfwriaeth Ychwanegol, 8 Ionawr 2018, Cofnod y Trafodion [39-4]

¹⁰² Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 15 Mai 2017 Cofnod y Trafodion [79]

¹⁰³ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 15 Mai 2017 Cofnod y Trafodion [79]

¹⁰⁴ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 15 Mai 2017 Cofnod y Trafodion [84]

¹⁰⁵ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 25 Medi 2017, Cofnod y Trafodion [102]

¹⁰⁶ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 25 Medi 2017, Cofnod y Trafodion [104]

¹⁰⁷ Tŷ'r Arglwyddi, Y Pwyllgor Dethol ar y Cyfansoddiad, *Inter-governmental relations in the United Kingdom*, 11eg Adroddiad y Sesiwn 2014-15, Papur Tŷ'r Arglwyddi 146, Mawrth 2015, paragraff 50

¹⁰⁸ Tŷ'r Arglwyddi, Y Pwyllgor Dethol ar y Cyfansoddiad, *Inter-governmental relations in the United Kingdom*, 11eg Adroddiad y Sesiwn 2014-15, Papur Tŷ'r Arglwyddi 146, Mawrth 2015, Crynodeb

ynghylch gwaith y Cyd-bwyllgor Gweinidogion.¹⁰⁹ Soniodd PACAC¹¹⁰ a Phwyllgor Datganoli (Pwerau Pellach) Senedd yr Alban¹¹¹ fod tryloywder yn fater y mae angen mynd i'r afael ag ef.

98. Mae Pwyllgor Cyfansoddiad Tŷ'r Arglwyddi hefyd wedi ystyried sylfaen statudol i gefnogi cysylltiadau rhynglywodraethol, a daethpwyd i'r casgliad a ganlyn:

“The Government should consider whether the framework of inter-governmental relations should be set out in statute. Such a statute could set out the existence and membership of the Joint Ministerial Committee and its core sub-committees, along with the core principles governing relations between administrations. This legislation could provide a basic framework, within which the Memorandum of Understanding and departmental concordats would continue to detail how inter-governmental interactions would function in practice.”¹¹²

99. Nododd hefyd fod cyflafareddu yn bryder, ac er nad oedd yn ystyried bod mecanwaith cyflafareddu annibynnol yn briodol, argymhellodd y dylai Swyddfa'r Cabinet ystyried sut y gellid gwneud proses datrys anghydfodau'r Cyd-bwyllgor Gweinidogion yn fwy annibynnol ar Lywodraeth y DU.¹¹³

100. Yn ddiweddar, mae PACAC wedi cefnogi rhoi sylfaen statudol i fecanwaith cysylltiadau rhynglywodraethol y DU. Nododd fod consensws yn y dystiolaeth a gafwyd o blaid hynny, gan ddweud:

---

¹⁰⁹ Tŷ'r Arglwyddi, Y Pwyllgor Dethol ar y Cyfansoddiad, *Inter-governmental relations in the United Kingdom*, 11eg Adroddiad y Sesiwn 2014-15, Papur Tŷ'r Arglwyddi 146, Mawrth 2015, paragraff 76

¹¹⁰ Pwyllgor Gweinyddiaeth Gyhoeddus a Materion Cyfansoddiadol Tŷ'r Cyffredin, *The Future of the Union, part two: Inter-institutional relations in the UK*, Chweched Adroddiad y Sesiwn 2016-17, Rhagfyr 2016, paragraffau 68-78

¹¹¹ Senedd yr Alban, y Pwyllgor Datganoli (Pwerau Pellach), *Changing Relationships: Parliamentary Scrutiny of Intergovernmental Relations*, 8fed Adroddiad, Papur Senedd yr Alban 809, Hydref 2015, paragraff 60

¹¹² Tŷ'r Arglwyddi, Y Pwyllgor Dethol ar y Cyfansoddiad, *Inter-governmental relations in the United Kingdom*, 11eg Adroddiad y Sesiwn 2014-15, Papur Tŷ'r Arglwyddi 146, Mawrth 2015, paragraff 86

¹¹³ Tŷ'r Arglwyddi, Y Pwyllgor Dethol ar y Cyfansoddiad, *Inter-governmental relations in the United Kingdom*, 11eg Adroddiad y Sesiwn 2014-15, Papur Tŷ'r Arglwyddi 146, Mawrth 2015, paragraff 76

“This would mark a very important step forward as it would help generate the trust that has been hitherto lacking in inter-governmental relations in the UK.”¹¹⁴

101. Nododd y Pwyllgor a ragflaenodd PACAC yn ei adroddiad yn 2016, gyda chynnydd mewn pŵer datganoledig a chanlyniad refferendwm yr Undeb Ewropeaidd, er bod gan y Cyd-bwyllgor Gweinidogion rai rhinweddau, ei bod yn amlwg nad yw, fel y saif ar hyn o bryd, mewn sefyllfa i ymdopi â'r cyfrifoldeb sylweddol hwn.¹¹⁵ Ychwanegodd er mwyn bod yn gwbl effeithiol, mae angen i'r Cyd-bwyllgor Gweinidogion ennyn hyder y pedair Llywodraeth ac mae'n hollbwysig bod fforwm amlochrog fel y Cyd-bwyllgor Gweinidogion yn trin y tair gweinyddiaeth ddatganoledig gyda pharch ac fel partneriaid gwerthfawr.¹¹⁶

102. Aeth ymlaen i argymell:

“...the ongoing review into the MoU should examine the idea of evolving the JMC (P) into an annual Heads of Government Summit, analogous to meetings of the Council of the European Union. Under this model, responsibility for hosting the JMC would rotate among the four administrations, with the host Government given the responsibility for setting the agenda for the plenaries. The four Heads of Government would meet in this consultative body and the communiqué should, wherever possible, be agreed unanimously. This would provide the devolved administrations with greater opportunity for involvement, and responsibility, in the JMC.”¹¹⁷

103. Mae adroddiadau seneddol diweddarach hefyd wedi tynnu sylw at effaith ymadawiad y DU â'r UE ar berthnasoedd rhyngsefydliadol. Mae adroddiad a

---

¹¹⁴ Pwyllgor Gweinyddiaeth Gyhoeddus a Materion Cyfansoddiadol Tŷ'r Cyffredin, *Devolution and Exiting the EU and Clause 11 of the European Union (Withdrawal) Bill: Issues for Consideration*, Adroddiad Cyntaf o Sesiwn 2017-19, Papur Tŷ'r Cyffredin 484, Tachwedd 2017, paragraff 38

¹¹⁵ Pwyllgor Gweinyddiaeth Gyhoeddus a Materion Cyfansoddiadol Tŷ'r Cyffredin, *The Future of the Union, part two: Inter-institutional relations in the UK*, Chweched Adroddiad y Sesiwn 2016-17, Papur Tŷ'r Cyffredin 839, Rhagfyr 2016, paragraff 25

¹¹⁶ Pwyllgor Gweinyddiaeth Gyhoeddus a Materion Cyfansoddiadol Tŷ'r Cyffredin, *The Future of the Union, part two: Inter-institutional relations in the UK*, Chweched Adroddiad y Sesiwn 2016-17, Papur Tŷ'r Cyffredin 839, Rhagfyr 2016, paragraff 26

¹¹⁷ Pwyllgor Gweinyddiaeth Gyhoeddus a Materion Cyfansoddiadol Tŷ'r Cyffredin, *The Future of the Union, part two: Inter-institutional relations in the UK*, Chweched Adroddiad y Sesiwn 2016-17, Papur Tŷ'r Cyffredin 839, Rhagfyr 2016, paragraff 50

gyhoeddwyd gan Bwyllgor Undeb Ewropeaidd Tŷ'r Arglwyddi, *Brexit: Devolution*,¹¹⁸ yn adlewyrchu ac yn crynhoi llawer o'r pryderon yr ydym wedi'u clywed.¹¹⁹

104. Fel y nodwyd eisoes, fis Tachwedd diwethaf, cyhoeddodd PACAC ei adroddiad *Devolution and Exiting the EU and Clause 11 of the European Union (Withdrawal) Bill: Issues for Consideration*. Mae casgliadau'r adroddiad hwnnw'n taro deuddeg â ni:

“Our witnesses noted that there was a clear lack of understanding of the territorial aspects of the UK’s constitution, both in the design of, and debate around Clause 11. However, the main source of disquiet and disagreement between central and devolved Government, derives from the lack of communication and established mechanisms for both proper consultation and shared decision making between governments.

The predecessor Committee’s report *Future of the Union, part two: Inter-institutional relations in the UK*, highlighted the importance of investing in stronger inter-institutional relations. The Committee recommended several achievable first steps in resuscitating these relations, which would have aided these relations in the year following the publication of that report. An effective system of inter-governmental relations is the missing aspect of the current UK constitutional arrangements and the dispute around Clause 11 brings this issue into sharp focus. A set of effective relationships based on mutual trust and effective communication and consultation are essential for the internal governance of the UK, following its departure from the European Union.”¹²⁰

Cyflawni newid – ein safbwynt ni

---

105. Rydym yn cytuno â phawb a roddodd dystiolaeth bod angen cryfhau cysylltiadau rhynglywodraethol, nid yn unig rhwng Cymru a Lloegr, ond fel rhan o ddull gweithredu pedair gwlad, lle mae pob gwlad yn cael ei thrin yn gyfartal.

---

¹¹⁸ Tŷ'r Arglwyddi, Pwyllgor yr Undeb Ewropeaidd, *Brexit: Devolution*, 4ydd Adroddiad y Sesiwn 2017-2019, Papur Tŷ'r Arglwyddi 9, Gorffennaf 2017

¹¹⁹ Pwyllgor yr Undeb Ewropeaidd, Tŷ'r Arglwyddi, *Brexit: Devolution*, 4ydd Adroddiad y Sesiwn 2017-19, Papur Tŷ'r Arglwyddi 9, 19 Gorffennaf 2017, paragraff 298

¹²⁰ Pwyllgor Gweinyddiaeth Gyhoeddus a Materion Cyfansoddiadol Tŷ'r Cyffredin, *Devolution and Exiting the European Union (Withdrawal) Bill: Issues for Consideration*, Adroddiad Cyntaf y Sesiwn 2017-19, Papur Tŷ'r Cyffredin 484, 29 Tachwedd 2017, paragraffau 42 a 43.

---

106. Rydym wedi nodi dystiolaeth yr Ysgrifennydd Gwladol am natur achlysurol y Cyd-bwyllgor Gweinidogion a chasgliadau pwyllgorau seneddol sy'n argymhell ei ddiwygio.

107. Rydym hefyd wedi nodi y cyflwynwyd gwelliannau i Fil yr UE (Ymadael) yn cynnig newidiadau i fecanwaith cysylltiadau rhynglywodraethol ac mewn perthynas â fframweithiau cyffredin wrth iddo gael ei lywio drwy Dŷ'r Cyffredin, ond na dderbyniwyd unrhyw welliannau o'r fath.¹²¹

108. At ei gilydd, mae'r dystiolaeth a glywsom (gan gynnwys mewn perthynas â'r Gwasanaeth Sifil) wedi ein harwain i ffurfio barn gadarn bod Cymru yn rhy aml wedi cael ei hystyried i fod yn llai pwysig gan Lywodraeth y DU.

109. Dywedwyd nad yw Llywodraethau olynol y DU wedi adnewyddu peirianwaith y llywodraeth yn ddigonol i ymateb i'r newidiadau yn y berthynas rhwng y llywodraethau ar ôl datganoli, gan adael marc cwestiwn ynghylch sut y bydd yn ymdrin yn deg â'r heriau sy'n dod i'r amlwg ar gyfer fframweithiau'r DU ar ôl gadael yr Undeb Ewropeaidd. Er nad yw hyn yn fwriadol o anghenraid, mae'n fater y mae angen mynd i'r afael ag ef yn gyflym serch hynny, yn enwedig oherwydd y trafodaethau rhynglywodraethol y bydd eu hangen ar y materion pwysig yn ymwneud â fframweithiau cyffredin a fydd yn cael effaith sylweddol ar Gymru pan fydd y DU yn gadael yr Undeb Ewropeaidd.

110. Mae'r angen am ddiwygio sylfaenol yn glir, a hynny ar fyrder, gan adlewyrchu'r newid cyfansoddiadol mewnol sylweddol yn ystod y degawd a mwy diwethaf a'r newidiadau tebygol a ddaw i'r amlwg wrth i'r DU adael yr Undeb Ewropeaidd ac ailddiffinio ei pherthynas â gweddill y byd. Mae angen i benderfyniadau a wneir ar feysydd cyd-lywodraethu fod yn dryloyw. Fel y mae'r dystiolaeth yn ei awgrymu, credwn fod angen gwirioneddol hefyd am fecanwaith annibynnol i ddatrys anghydfodau, cymrodeddu a dyfarnu.

111. Yn ein barn ni, yr opsiwn gorau fyddai mabwysiadu dull newydd o ran cysylltiadau rhynglywodraethol er mwyn darparu'r cadernid a'r gwytnwch sefydliadol sydd eu hangen i wynebu'r heriau sydd o'n blaenau.

112. Mae rhinweddau sylweddol i gynnig Prif Weinidog Cymru i Gyngor Gweinidogion y DU ddisodli'r Cyd-bwyllgor Gweinidogion, a byddai hyn yn mynd i'r afael â nifer o'r pryderon a glywsom yn y dystiolaeth. O wneud hyn, byddai'n fforwm o lywodraethau cenedlaethol yn cydweithio er lles y Deyrnas Unedig. Yn ein barn ni, byddai'n darparu'r newid angenrheidiol i sicrhau bod gennym

---

¹²¹ Er enghraifft, Dadleuon Tŷ'r Cyffredin, 4 Rhagfyr 2017 Col 703

drefniadau cyd-lywodraethu priodol, gan gynnwys dros feysydd a gydlynwyd ar lefel Ewropeaidd o'r blaen.

113. Rydym o'r farn mai cynnig Prif Weinidog Cymru yw'r ateb mwyaf cydlynol dros y tymor hir i ddatrys pryderon ynghylch cysylltiadau rhynglywodraethol.

114. Fodd bynnag, cam cyntaf hanfodol a phragmatig fyddai cryfhau strwythur presennol y Cyd-bwyllgor Gweinidogion.

Argymhelliad 1. Rydym yn argymhell bod y Cyd-bwyllgor Gweinidogion yn cael ei gryfhau yn y tymor byr drwy:

- sicrhau bod y Cyd-bwyllgor Gweinidogion (Cyfarfod Llawn) yn cyflawni swyddogaethau Cynhadledd flynyddol Penaethiaid y Llywodraeth, fel yr awgrymwyd yn 2016 gan Bwyllgor Gweinyddiaeth Gyhoeddus a Materion Cyfansoddiadol Tŷ'r Cyffredin (Papur Tŷ'r Cyffredin 839);
- ychwanegu pwyllgorau newydd at fformat presennol y Cyd-bwyllgor Gweinidogion i drafod y farchnad sengl a masnachu ac, yn enwedig, i gytuno ar fframweithiau cyffredin.

Argymhelliad 2. Rydym yn argymhell bod Llywodraeth y DU yn diwygio Bil yr Undeb Ewropeaidd (Ymadael) i roi sylfaen statudol i gysylltiadau rhynglywodraethol, fel yr awgrymwyd yn 2015 gan Bwyllgor Cyfansoddiad Tŷ'r Arglwyddi (Papur Tŷ'r Arglwyddi 146) ac yn 2017 gan Bwyllgor Gweinyddiaeth Gyhoeddus a Materion Cyfansoddiadol Tŷ'r Cyffredin (Papur Tŷ'r Cyffredin 484).

Argymhelliad 3. Rydym yn argymhell bod y Cyd-bwyllgor Gweinidogion, yn y tymor hir ac yn dilyn ymadawiad y DU â'r UE, yn cael ei ddiwygio'n sylfaenol er mwyn creu Cyngor y DU:

- sy'n gorff sy'n gwneud penderfyniadau;
- sydd â mecanwaith annibynnol i ddatrys anghydfodau, cyflafareddu a dyfarnu;
- sy'n dryloyw ac yn atebol ym mhob un o'i swyddogaethau a'i weithrediadau, yn arbennig wrth wneud penderfyniadau.

115. Rydym yn nodi sylwadau tystion ynghylch y Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth a'r Canllawiau ar Ddatganoli. Rydym ni o'r farn y byddai'r Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth yn cael budd o adolygiad trylwyr, ac mae'n debyg y byddai angen ei ddisodli pe rhoddid sylfaen statudol i'r Cyd-bwyllgor Gweinidogion yn unol ag argymhelliad 2.

116. Os yw adrannau Whitehall yn dibynnu'n drwm ar Ganllawiau ar Ddatganoli fel yr awgrymwyd wrthym, ac os ydynt yn cynorthwyo pobl i ddeall datganoli, yna nid yn unig y dylid bod wedi ymdrin â Bil Cymru yn well, ond dylai'r darn o gyfraith gyfansoddiadol a ddeilliodd o'r broses - *Deddf Cymru 2017* - fod wedi bod yn decach ac yn fwy cydlynol gan adlewyrchu ffiniau datganoli yng Nghymru yn well.

117. Fel arall, ni ddefnyddir y Canllawiau ar Ddatganoli mor aml ag yr awgrymwyd i ni, neu fe gânt eu disodli gan hanfodion gwleidyddol. Y naill ffordd neu'r llall, nid ydym wedi ein hargyhoeddi eto ynghylch effeithiolrwydd a defnyddioldeb y Canllawiau ar Ddatganoli yn eu ffurf bresennol.

Argymhelliad 4. Rydym yn argymhell y dylai'r Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth (yn amodol ar ymateb Llywodraeth y DU i argymhelliad 2) a'r Canllawiau ar Ddatganoli:

- fod yn destun trawsnewidiad llwyr yn cynnwys cydweithio rhwng holl lywodraethau'r DU gyda'r nod o sefydlu arfer o lywodraethu ar y cyd mewn perthynas â'r mecanwaith sy'n cefnogi darpariaeth o gysylltiadau rhynglywodraethol teg ac effeithiol;
- fel rhan o'r trawsnewidiad hwnnw, fod yn destun ymgynghoriad cyhoeddus llawn, gan alluogi pwyllgorau seneddol ar draws y DU i gynnal gwaith craffu arnynt, er mwyn sicrhau tryloywder, cywirdeb a llywodraethu da, yn ogystal â gwella'r ddealltwriaeth o gysylltiadau rhynglywodraethol ar draws y gymdeithas ddinesig; a
- chael eu hadolygu yn rheolaidd wedi hynny.

Dealltwriaeth o ddatganoli gan weision sifil yn Whitehall

118. Fel rhan o'n hymarfer casglu tystiolaeth, gwnaethom ystyried dealltwriaeth o ddatganoli gan weision sifil yn Whitehall.

119. Cyfeiriodd nifer o dystion at wybodaeth a dealltwriaeth wael o ddatganoli mewn rhannau o Whitehall, er gwaethaf rhai ymdrechion canmoladwy i unioni'r sefyllfa gan weinyddiaethau olynol. Yn seiliedig ar y dystiolaeth helaeth a glywsom, credwn ei bod yn annerbyniol bod lefel y ddealltwriaeth o ddatganoli ar draws Whitehall yn aml yn wael, bod y ddealltwriaeth o ddatganoli yng Nghymru yn arbennig o wael mewn rhai adrannau allweddol, a bod ymdrechion i unioni hyn wedi bod yn annigonol.

120. Dywedodd Syr Derek Jones:

“knowledge and understanding of devolution in Whitehall departments is not good enough, and is not good enough after 17 years of experience.”¹²²

121. Mynegwyd barn debyg gan PACAC.¹²³

122. Mae'r sylwadau hyn yn dwyn sylw at y gwrthdaro sy'n bodoli ar hyn o bryd gyda chyfansoddiad cyfredol y DU, lle bo'r Gwasanaeth Sifil, mewn gwirionedd, yn gwasanaethu Llywodraeth y DU yn ei rôl fel corff gweithredol y DU a Lloegr.

123. Mae'n debyg mai'r Athro Cairney a ddisgrifiodd ymagwedd gweision sifil Whitehall orau, wrth iddo ddweud:

“I should say that I've never thought that there was a sort of malevolent reason to ignore Scotland and Wales. I think it was just more of a benign neglect.”¹²⁴

124. Ymddengys fod strwythur mewnol y Gwasanaeth Sifil ar gyfer cefnogi datganoli, fel y cafodd ei ddisgrifio i ni, yn gymhleth ac yn ddryslyd.¹²⁵ Nid yw'n ymddangos bod y strwythur staffio yn adlewyrchu'r strwythur gwleidyddol, gyda Chymru a Lloegr yn cael Ysgrifenyddion Gwladol ond nid Ysgrifenyddion Parhaol, tra bod gan Ogledd Iwerddon y ddau. Rydym yn cydnabod efallai mai dyma ateb Whitehall i gymhlethdodau datganoli. Fodd bynnag, i rywun o'r tu allan, efallai bod hyn yn awgrymu nad yw'r pwysigrwydd a roddir ar rôl wleidyddol Ysgrifennydd Gwladol Cymru yn y Cabinet yn cyfateb i strwythur y Gwasanaeth Sifil sy'n ategu'r rôl honno. Mae'n ymddangos yn broblematig yn ein barn ni nad yw pennaeth Swyddfa Cymru, sydd â'r cysylltiad mwyaf uniongyrchol ag Ysgrifennydd Gwladol Cymru ac sydd o bosibl â gwybodaeth a dealltwriaeth o ddatganoli, yn rhan o drafodaethau pwysig ar lefel Ysgrifennydd Parhaol a allai effeithio ar Gymru.

125. Mae'r rhesymeg dros ddefnyddio'r dull hwn yn aneglur ac mae'n fater yr ydym yn bwriadu ei ystyried ar wahân mewn gohebiaeth â Llywodraeth y DU.

---

¹²² Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 15 Mai 2017 Cofnod y Trafodion [32]

¹²³ Pwyllgor Gweinyddiaeth Gyhoeddus a Materion Cyfansoddiadol Tŷ'r Cyffredin, *The Future of the Union, part two: Inter-institutional relations in the UK*, Chweched Adroddiad y Sesiwn 2016-17, Tŷ'r Cyffredin 839, Rhagfyr 2016, paragraff 111

¹²⁴ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 22 Mai 2017 Cofnod y Trafodion [27]

¹²⁵ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 25 Medi 2017 Cofnod y Trafodion [176-308]

4. Sut y dylai seneddau gydweithio?

Cyflwyniad

126. Rydym wedi nodi ym mhennod 3 yr angen i lywodraethau gydweithio'n fwy effeithiol. Fodd bynnag, mae'r un rhesymeg yn berthnasol i'r ymgysylltiad rhwng y seneddau sy'n rhan annatod o'n peirianwaith cyfansoddiadol. Mae'n amlwg bod angen ymestyn yr ymgysylltiad rhwng pwyllgorau, a rhwng seneddau. Os yw'r rhannau hyn o'n sefydliadau democrataidd yn cydweithio'n well fel rhan o deulu o wledydd sy'n aeddfedu, yna mae gwell siawns y bydd llais Cymru yn cael ei glywed ledled y DU, y gweithredir ar ein barn gyfunol a bod saerniaeth gyfansoddiadol y DU yn cael ei chryfhau.

127. Amlygodd Pennod 13 o adroddiad Comisiwn Silk, sef *Grymuso a Chyfrifoldeb: Pwerau Deddfwriaethol i Gryfhau Cymru*,¹²⁶ bwysigrwydd a manteision cysylltiadau a chydweithio rhyngseneddol cryf. Rydym yn cefnogi ac yn croesawu'r argymhelliad a ganlyn:

“dylid gwella'r cydweithio rhwng y seneddau i gryfhau cydddealltwriaeth o waith y Cynulliad Cenedlaethol a dau Dŷ'r Senedd yn San Steffan, yn enwedig o ran cydweithio rhwng pwyllgorau (gan gynnwys Gweinidogion y naill weinyddiaeth yn mynd i Bwyllgorau deddfwrfa'r llall); dylid gwella'r trefniadau rhannu gwybodaeth...”¹²⁷

128. Edrychodd y Pwyllgor a'n rhagflaenodd ar waith rhyngseneddol fel rhan o'i ystyriaethau ar etifeddiaeth y Pedwerydd Cynulliad.¹²⁸ Mae ein hymchwiliad wedi rhoi cyfle inni adeiladu ar y gwaith hwn. Ym mis Hydref 2016, gwnaethom gyfarfod â Phwyllgor Cyfansoddiad Tŷ'r Arglwyddi i drafod Bil Cymru a rhannu safbwyntiau yn ei gylch. Rydym wedi dechrau ehangu ein hymgysylltiad â phwyllgorau yn yr Alban ar faterion lle rydym yn rhannu pryderon neu fuddiannau cyffredin. Rydym hefyd yn gweithio'n agos â phwyllgorau eraill y Cynulliad Cenedlaethol, yn enwedig y Pwyllgor Materion Allanol a Deddfwriaeth Ychwanegol sy'n canolbwyntio ar Brexit. Yn gryno, rydym yn ceisio gweithio gyda a thrwy bwyllgorau eraill i sicrhau bod ein llais yn cael ei glywed yn glir yn ystod y cyfnod hwn o newid cyfansoddiadol.

---

¹²⁶ Y Comisiwn ar Ddatganoli yng Nghymru, *Grymuso a Chyfrifoldeb: Pwerau Deddfwriaethol i Gryfhau Cymru*, Mawrth 2014

¹²⁷ Y Comisiwn ar Ddatganoli yng Nghymru, *Grymuso a Chyfrifoldeb: Pwerau Deddfwriaethol i Gryfhau Cymru*, Mawrth 2014, Argymhelliad 54a

¹²⁸ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, *Adroddiad Etifeddiaeth y Pedwerydd Cynulliad*, Mawrth 2016, tudalen 38

129. Mae mecanweithiau eisoes ar waith i gefnogi cysylltiadau rhyngseneddol megis y Cynulliad Seneddol Prydeinig-Gwyddelig.¹²⁹ Fodd bynnag, roeddem yn awyddus i ystyried sut y gellid gwella a chryfhau cysylltiadau seneddol o ganlyniad i'r newid yn y sefyllfa gyfansoddiadol sydd ohoni.

Cydweithio rhwng seneddau

Y darlun mawr

---

130. Pwysleisiodd llawer o'n tystion fod perthnasoedd rhwng y seneddau yr un mor bwysig â'r rhai rhwng llywodraethau¹³⁰, ac at hynny eu bod yn hanfodol i allu craffu'n effeithiol ar y Llywodraeth.¹³¹ Tynnwyd sylw at y pwynt hwn gan RSPB:

“I think there is a challenge around centralisation as we go through this Brexit process, but also there’s a great threat that Brexit leads to an emergence of a governance gap and a transfer of power from democratic institutions, including Parliaments across the UK and executive Governments, whether that’s either in London or, to be honest, Governments in the countries as well ... .if you look at something like the repeal Bill, where basically all those powers may just go straight to a Minister either in London or in Wales, then I think that’s a real concern of ours.”¹³²

131. Gwnaethom ystyried rôl Llefaryddion a Llywyddion mewn cysylltiadau rhyngseneddol. Dywedodd Elin Jones AC, Llywydd y Cynulliad Cenedlaethol:

“Rŷch chi’n ymwybodol, wrth gwrs, o’r quadrilaterals rhwng Llefaryddion— Speakers —a Llywyddion y gwahanol Seneddau, ac mae modd inni ddefnyddio’r fforwm yna ar hyn o bryd i fod yn trafod ac yn dysgu oddi wrth ein gilydd.”¹³³

132. Dywedodd:

“Dim ond un o’r cyfarfodydd hynny sydd wedi bod ers i fi fod yn Llywydd, ac mae hynny, o bosibl, yn adlewyrchiad o’r ffaith bod yna

---

¹²⁹Mae rhagor o wybodaeth ar gael ar [wefan](#) y Cynulliad Seneddol Prydeinig-Gwyddelig.

¹³⁰ Er enghraifft, y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 13 Mawrth 2017, Cofnod y Trafodion [72]; y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 27 Mawrth 2017, Cofnod y Trafodion [74]

¹³¹ Er enghraifft, y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 6 Mawrth 2017, Cofnod y Trafodion [155]; y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 3 Gorffennaf 2017, Cofnod y Trafodion [13];

¹³² Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 19 Mehefin 2017, Cofnod y Trafodion [64]

¹³³ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 3 Gorffennaf 2017, Cofnod y Trafodion [5]

---

etholiad cyffredinol y Deyrnas Gyfunol wedi bod yn ddiweddar, a hefyd fod yna ddim Senedd yn cwrdd ar hyn o bryd yng Ngogledd Iwerddon. Felly, o'r un cyfarfod yna yr ydw i wedi bod ynddo, mae'n gyfarfod buddiol—nid oes yna amheuaeth am hynny—oherwydd mae'n creu'r cysylltiad yna a'r adnabyddiaeth yna rhwng y pedair Senedd a'u Llywyddion. [Anffurfiol oedd] natur y cyfarfod [...] y bues i'n rhan ohono."¹³⁴

133. Teimlai fod lle i wella'r cysylltiadau rhwng Llefaryddion a Llywyddion, gan awgrymu:

“...bod Brexit yn rhoi'r cyfle inni edrych a ydy hi'n amser inni ffurfioli'r berthynas yna sydd rhwng ein Seneddau ni.”¹³⁵

134. Nododd Adrian Crompton,¹³⁶ er mwyn dechrau ar drefniadau, fod angen ewylllys gwleidyddol a diben a ffocws cyffredin yn hytrach na dim ond strwythur ynddo'i hun.¹³⁷

135. Wrth ystyried sut y gellid datblygu'r angen am fwy o gydweithredu, a hynny mewn modd ffurfiol, gofynnem a fyddai dyfais debyg i Gynhadledd y Llefaryddion yn gam cyntaf defnyddiol. Cytunodd y Llywydd, ac meddai:

“I think if fellow Speakers feel that their Parliaments are up for looking finally at how we can make inter-parliamentary work—how we can formalise it—whether there are opportunities to do that in the context of what's likely to happen in possibly the creation of a council of Ministers at a UK level, intergovernmental co-operation and co-decision-making—that needs to have a parallel process.”¹³⁸

136. Fe wnaeth, fodd bynnag, nodi her a fyddai'n codi yn y cyd-destun hwn, gan ddweud:

“... if there is to be any move towards formalising inter-parliamentary work ... the challenge will be that the four Parliaments do that equally and see it as something that they sign up to doing properly, that it adds value and doesn't detract from the proper accountability to the home Parliaments. I don't think there's a perfect model out there at this point, but I think it's a conversation that does need to be had ... But I certainly

---

¹³⁴ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 3 Gorffennaf 2017, Cofnod y Trafodion [9]

¹³⁵ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 3 Gorffennaf 2017, Cofnod y Trafodion [13]

¹³⁶ Adrian Crompton yw'r Cyfarwyddwr Busnes Yng Nghomisiwn Cynulliad Cenedlaethol Cymru

¹³⁷ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 3 Gorffennaf 2017, Cofnod y Trafodion [15]

¹³⁸ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 3 Gorffennaf 2017, Cofnod y Trafodion [21]

---

wouldn't want it to duplicate effort by creating joint committees when altogether separate committees would work just as well, and I wouldn't want it to be a talking shop of the kind that we may have already in some contexts. So, I think it's right to investigate ... whether there is an appetite from all Parliaments for it."¹³⁹

137. Yn ystod ein sesiwn rhanddeiliaid, nododd RSPB pam y byddai cydweithio agosach rhwng y seneddau mor bwysig, yn enwedig wrth i gysylltiadau rhynglywodraethol ddatblygu:

“If you have a UK council of Ministers that's potentially taking decisions behind closed doors with no parliamentary scrutiny, either at Westminster or devolved level, and then those Ministers come back to their countries and effectively deliver a fait accompli, then I think that's very bad for (a) good policy making, but (b) public trust in our democracy and our decision-making institutions. So, I do fundamentally believe that, in the context of Brexit, we do need to reinvent our democracy and the way that parliaments work together.”¹⁴⁰

138. Rydym yn croesawu ymateb cadarnhaol y Llywydd i'n hawgrym i greu Cynhadledd y Llefaryddion. Rydym yn credu y byddai'n rhoi ysgogiad sylweddol i gryfhau cysylltiadau rhynglywodraethol ar amser hanfodol yn natblygiad cyfansoddiadol y DU.

Argymhelliad 5. Rydym yn argymhell bod y Llywydd yn ceisio sefydlu, ar y cyd â Llefaryddion a Llywyddion deddfwrfeydd eraill y DU, Gynhadledd y Llefaryddion gyda'r nod o benderfynu ar y ffordd orau o ddatblygu gweithio rhyngseneddol yn y DU, yn enwedig fel modd o graffu ar effaith ymadawiad y DU â'r Undeb Ewropeaidd ar fframwaith cyfansoddiadol y DU.

139. Rydym yn credu mai prif swyddogaeth Cynhadledd Llefaryddion o'r fath fyddai datblygu fframwaith ar gyfer cysylltiadau rhyngseneddol. Fodd bynnag, rydym hefyd yn gweld y rhinweddau o'i swyddogaeth mewn perthynas â chysylltiadau rhynglywodraethol gan asesu sut y maent yn datblygu yn y cyfnod hollbwysig hwn yn natblygiad cyfansoddiadol y DU. Dylai hyn gynnwys asesu, yn enwedig, ymateb Llywodraeth y DU i argymhellion 1 i 4 o'r adroddiad hwn neu argymhellion pwyllgorau seneddol eraill ar y pwnc hwn (argymhelliad 6).

---

¹³⁹ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 3 Gorffennaf 2017, Cofnod y Trafodion [75]

¹⁴⁰ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 19 Mehefin 2017, Cofnod y Trafodion [179]

Argymhelliad 6. Rydym yn argymhell bod Cynhadledd y Llefaryddion, yr ydym yn ei chynnig yn Argymhelliad 5, hefyd yn cael ei defnyddio i asesu cyflwr cysylltiadau rhynglywodraethol, gyda golwg ar helpu i adeiladu consensws ar gyfer diwygio, gan roi ystyriaeth i ymateb Llywodraeth y DU i argymhellion 1 i 4 yn yr adroddiad hwn a'r argymhellion mewn adroddiadau gan bwyllgorau seneddol eraill ar y pwnc hwn.

140. Siaradodd y Llywydd am wella'r broses o ran sut yr ymdrinnir â chanlyniadau pleidleisiau'r Cynulliad Cenedlaethol ar Gynigion Cydsyniad Deddfwriaethol¹⁴¹ yn Senedd y DU.¹⁴² Eglurodd Adrian Crompton beth sydd ei angen o bosibl:

“At the Westminster end, our consenting, or not consenting, as the Llywydd said, triggers a formal notification process, but nothing else procedurally, in parliamentary terms. It is left to the Governments to sort that out. So, I think that’s the element that needs addressing ...”¹⁴³

141. Rydym yn argymhell y gallai Cynhadledd y Llefaryddion hefyd fynd i'r afael â'r mater ynghylch sut y caiff Cynigion Cydsyniad Deddfwriaethol, boed yn cael eu cytuno neu ddim, eu prosesu gan Senedd y DU, a sut y gweithredir arnynt.

142. Gallai Cynhadledd o'r fath hefyd fynd i'r afael â rôl y Cynulliad Seneddol Prydeinig-Gwyddelig.

143. Yn ystod ein sesiynau tystiolaeth, clywsom y Gwir Anrhydeddus Arglwydd Hain yn galw am setliad cyfansoddiadol newydd sy'n fwy ffederal ar gyfer yr holl Deyrnas Unedig,¹⁴⁴ a lleisiodd y Gwir Anrhydeddus Rhodri Morgan ei gefnogaeth am gyfansoddiad ysgrifenedig yn y DU.¹⁴⁵ O ganlyniad, byddai'r Cynhadledd Llefaryddion yr ydym yn ei chynnig yn arwain at ailwerthusiad ehangach o fframwaith cyfansoddiadol y DU.

---

¹⁴¹ Pan fo Senedd y DU yn deddfu ar bwnc sydd wedi'i ddatganoli i Gynulliad Cenedlaethol Cymru, neu ar newid pwerau'r Cynulliad, mae cytundeb yn gofyn am gydsyniad y Cynulliad cyn y gall Senedd y DU basio'r deddfwriaeth dan sylw. Bydd y Cynulliad Cenedlaethol yn rhoi'r cydsyniad hwn drwy gyfrwng Cynigion Cydsyniad Deddfwriaethol.

¹⁴² Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 3 Gorffennaf 2017, Cofnod y Trafodion [62-4]

¹⁴³ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 3 Gorffennaf 2017, Cofnod y Trafodion [89]

¹⁴⁴ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 8 Mai 2017 Cofnod y Trafodion [22]

¹⁴⁵ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 8 Mai 2017 Cofnod y Trafodion [108]

Cydweithio rhwng pwyllgorau

---

144. Dywedodd Syr Paul Silk wrthym:

“...committee is the place where the real work is done. So, it is that inter-committee work that I would see as something that could be developed in the future.”¹⁴⁶

145. Mynegodd y Llywydd ei chefnogaeth i gydweithio. Dywedodd:

“Rydw i’n gyfrifol am sicrhau bod busnes y Cynulliad yma yn cael ei wneud mewn ffordd effeithiol, a bod gan y lle yma’r capacity i wneud ei waith yn effeithiol. Felly, mae caniatáu i swyddogion y lle yma, boed yn glercod y gwahanol bwyllgorau, i fod yn trafod yn anffurfiol waith y lle yma gyda Seneddau eraill, a chlercod a swyddogion mewn llefydd eraill, a hefyd caniatáu i bwyllgorau’r lle yma, a’r gwleidyddion sydd yn eistedd arnyn nhw, i fod, lle mae’n briodol, yn gwneud gwaith ar y cyd, yn sgrwtineiddio ar y cyd, yn datblygu polisi ar y cyd, os ydy hynny’n briodol ac yn ddewisol ganddyn nhw i wneud hynny.”¹⁴⁷

146. Amlinellodd Adrian Crompton y sefyllfa bresennol:

“Amongst committees, we have seen varying degrees of joint committee work, usually, again, at a relatively informal level, but that is becoming more prevalent and more necessary in the context of Brexit...an important thing to note too is that we and Westminster are the only pairing of the various Parliaments of the UK that have a formal, procedural basis for our engagement as well...and, I think, is potentially something to build on if we wanted to formalise these relationships a little more.”¹⁴⁸

147. Mewn ymateb i’n hymgyngoriad, dywedodd y Pwyllgor Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Chwaraeon:

“Ein barn ni yw bod trefniadau cadarn ar gyfer gwaith rhyng-seneddol a chysylltiadau rhwng Pwyllgorau Seneddol yn hanfodol ar gyfer gwneud gwaith craffu effeithiol, a hefyd yn gallu hwyluso'r broses o gyfnewid syniadau a gwella'r broses o ddysgu am bolisiau...mae hyn yn arbennig

---

¹⁴⁶ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 6 Mawrth 2017, Cofnod y Trafodion [157]

¹⁴⁷ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 3 Gorffennaf 2017, Cofnod y Trafodion [5]

¹⁴⁸ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 3 Gorffennaf 2017, Cofnod y Trafodion [11]

---

o wir, er enghraifft mewn perthynas â materion trawsffiniol ym maes iechyd a gofal cymdeithasol.”¹⁴⁹

148. Dywedodd y Pwyllgor Materion Allanol a Deddfwriaeth Ychwanegol:

“O ran cysylltiadau rhyngseneddol, rydym yn ymgymryd â nifer o weithgareddau gyda chydweithwyr mewn deddfwrfeydd eraill. Mae’r rhain yn cynnwys cymryd rhan yng nghynhadledd y pwyllgorau ‘Brexit’ yn y deddfwrfeydd datganoledig a Chynulliad Llundain, a’r haelodaeth o’r Fforwm EC-UK.”¹⁵⁰

149. Cafwyd cefnogaeth hefyd gan sefydliadau cyhoeddus, megis Prifysgolion Cymru, a oedd yn argymhell defnyddio cydbwyllgorau i graffu ar faterion sy’n ymwneud â’r broses o gydsynio deddfwriaethol.¹⁵¹

150. Yn y Pedwerydd Cynulliad, cynhaliodd y Pwyllgor a’n rhagflaenodd gyfarfod¹⁵² gyda’r Pwyllgor Dethol ar Faterion Cymreig, Tŷ’r Cyffredin¹⁵³, yng Nghaerdydd fel rhan o waith craffu’r Pwyllgor ar Fil Cymru drafft. Roedd y sesiwn hon yn llwyddiannus iawn, a chafwyd adborth cadarnhaol gan y ddau bwyllgor. O ganlyniad, ysgrifennodd y Pwyllgor a’n rhagflaenodd at Gadeirydd y Pwyllgor Materion Cymreig yn cefnogi ei awydd i archwilio ymhellach sut y gellir diwygio gweithdrefnau San Steffan i hwyluso rhagor o gydweithio rhwng y ddwy ddeddfwrfa.¹⁵⁴

151. Yn ei adroddiad yn 2016, argymhellodd PACAC y dylid ymestyn Rheolau Sefydlog Tŷ’r Cyffredin, sy’n galluogi i’r Pwyllgor Materion Cymreig gynnal sesiynau tystiolaeth ar y cyd â phwyllgorau Cynulliad Cenedlaethol Cymru, er mwyn galluogi pob pwyllgor yn Nhŷ’r Cyffredin i gyfarfod ar y cyd ag unrhyw bwyllgor penodol o unrhyw un o’r tair deddfwrfa ddatganoledig.¹⁵⁵

152. Ychwanegodd:

---

¹⁴⁹ Tystiolaeth ysgrifenedig, y Pwyllgor Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Chwaraeon, IGP002

¹⁵⁰ Tystiolaeth ysgrifenedig, y Pwyllgor Materion Allanol a Deddfwriaeth Ychwanegol, IGP003

¹⁵¹ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 19 Mehefin 2017, Cofnod y Trafodion [145-147]

¹⁵² Mae Rheol Sefydlog 17.54 yn caniatáu i bwyllgorau’r Cynulliad Cenedlaethol gyfarfod gydag unrhyw bwyllgor neu gyd-bwyllgor o unrhyw ddeddfwrfa yn y DU.

¹⁵³ 9 Tachwedd 2015

¹⁵⁴ Llythyr gan Gadeirydd Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol y Pedwerydd Cynulliad at David Davies MP, Cadeirydd y Pwyllgor Dethol ar Faterion Cymreig, Tŷ’r Cyffredin, 19 Rhagfyr 2015

¹⁵⁵ Pwyllgor Gweinyddiaeth Gyhoeddus a Materion Cyfansoddiadol Tŷ’r Cyffredin, *The Future of the Union, part two: Inter-institutional relations in the UK, Chweched Adroddiad y Sesiwn 2016-17*, Tŷ’r Cyffredin 839, Rhagfyr 2016, paragraff 25

“for such a reform to be meaningful, PACAC calls upon the other three UK legislatures to examine where their Standing Orders, or relevant statutory provisions, inhibit greater inter-parliamentary collaboration and, where possible, to eliminate these barriers. This collaboration would not undermine the right of the devolved legislatures to form legislation independently of UK Parliament influence.”¹⁵⁶

Argymhelliad 7. Rydym yn cymeradwyo argymhelliad PACAC yn ei adroddiad yn 2016 sef bod Rheolau Sefydlog Tŷ'r Cyffredin yn cael eu diwygio i ganiatáu mwy o gysylltiad rhwng pwyllgorau seneddol ar draws y DU, boed hyn yn drefniant sefydlog systematig neu ar sail fwy ad hoc.

153. Fel rhan o'n gwaith, rydym wedi ystyried a oes angen fforwm tebyg i'r Fforwm EC-UK, a fyddai'n canolbwyntio ar y cyfansoddiad. Gwnaeth y Gwir Anrhydeddus Elfyn Llwyd sylwadau ynghylch yr angen am bwyllgor cyfansoddiadol i gwmpasu'r DU gyfan.¹⁵⁷ Dywedodd y byddai pwyllgor cyfansoddiadol cryf, pwerus yn seiliedig ar y gwahanol ddeddfwrfeydd yn gam cadarnhaol iawn ymlaen.¹⁵⁸ Cyfeiriodd Syr Paul Silk at y broses COSAC lle bo pwyllgorau craffu yng Ngwledydd yr UE yn dwyn yr UE yn atebol i Seneddau Aelod-wladwriaeth,¹⁵⁹ ac roedd y Llywydd yn dychmygu i bwyllgor gael ei greu ar gyfer Seneddau'r DU.¹⁶⁰

154. Mae galwad clir yn y dystiolaeth a gawsom i sefydlu fforwm cydlynol a strwythuredig ar gyfer cyd-drafodaeth rhwng y seneddau sy'n gwneud gwaith craffu, lle gellir rhannu gwybodaeth a dwyn llywodraethau i gyfrif.

155. Mae'n dda gweld, felly, ei bod yn ymddangos bod cefnogaeth sylweddol o blaid gwella cydweithio rhwng pwyllgorau seneddol y gwahanol ddeddfwrfeydd, a hynny yn sgil ymadawiad diweddar y DU â'r Undeb Ewropeaidd.

156. Ar 12 Hydref 2017, cyfarfu ein Cadeirydd â chadeiryddion eraill o bwyllgorau Ewropeaidd a chyfansoddiadol deddfwrfeydd y DU. Cynhaliwyd y cyfarfod o

---

¹⁵⁶ Pwyllgor Gweinyddiaeth Gyhoeddus a Materion Cyfansoddiadol Tŷ'r Cyffredin, *The Future of the Union, part two: Inter-institutional relations in the UK*, Chweched Adroddiad y Sesiwn 2016-17, Tŷ'r Cyffredin 839, Rhagfyr 2016, paragraff 96

¹⁵⁷ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 13 Mawrth 2017, Cofnod y Trafodion [186]

¹⁵⁸ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 13 Mawrth 2017, Cofnod y Trafodion [186]

¹⁵⁹ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 6 Mawrth 2017, Cofnod y Trafodion [155]

¹⁶⁰ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 3 Gorffennaf 2017, Cofnod y Trafodion [13 a 18]; Datganiad i'r Wasg, *Gallai gadael yr UE fod yn gatalydd i greu Pwyllgor ar gyfer Seneddau a Chynulliadau'r DU - y Llywydd*, Elin Jones AC, 3 Gorffennaf 2017

---

ganlyniad i argymhelliad mewn adroddiad gan Bwyllgor Undeb Ewropeaidd Tŷ'r Arglwyddi, *Brexit: devolution*.¹⁶¹

157. O'r cyfarfod hwnnw, drwy gytundeb â Chadeiryddion y pwyllgorau perthnasol, y deilliodd y Fforwm Rhyngseneddol ar Brexit. Mae'n cynnwys cadeiryddion, cynullwyr a chynrychiolwyr pwyllgorau sy'n craffu ar faterion sy'n ymwneud â Brexit yng Nghynulliad Cenedlaethol Cymru, Senedd yr Alban, Tŷ'r Cyffredin a Thŷ'r Arglwyddi (mae swyddogion o Gynulliad Gogledd Iwerddon yn bresennol fel sylwedyddion ar hyn o bryd). Mae datganiad o'r cyfarfod cyntaf yn nodi: "as parliamentarians in our respective legislatures we face common challenges: seeking to ensure the best outcome for the people and communities we represent; holding the UK and devolved governments to account for their role in the process".¹⁶² Cynhaliwyd ail gyfarfod ar 18 Ionawr 2017 a chyhoeddwyd datganiad wedi'r cyfarfod.¹⁶³

158. Mae creu Fforwm Rhyngseneddol ar Brexit yn ddatblygiad i'w groesawu o ran cysylltiadau rhyngseneddol. Credwn fod ganddo'r potensial i fod yn rhagflaenydd gwerthfawr i'r perthnasoedd seneddol cryfach a fydd yn hanfodol o fewn y DU ar ôl iddi adael yr Undeb Ewropeaidd.

159. Y bwriad yw y bydd y Fforwm Rhyngseneddol ar Brexit yn para drwy gydol negodiadau Brexit. Fodd bynnag, rydym yn cytuno â'r datganiad yn adroddiad Pwyllgor yr Undeb Ewropeaidd yn Nhŷ'r Arglwyddi ac yn cymeradwyo'r datganiad a ganlyn:

"the longer term, we also see a need for a strengthened forum for inter-parliamentary dialogue within the post-Brexit United Kingdom. The resourcing of this forum, and its relationship with existing bodies (notably the British-Irish Interparliamentary Assembly) will require careful consideration by the House and more widely."¹⁶⁴

160. Rydym yn credu y byddai'r fforwm cryfach a awgrymwyd gan Bwyllgor Undeb Ewropeaidd Tŷ'r Arglwyddi yn ddatblygiad synhwyrol ar ôl Brexit. Gallai ddysgu o brofiadau'r Fforwm Rhyngseneddol ar Brexit ac efallai fod y math o gorff a ddychmygir gan y Gwir Anrhydeddus Elfyn Llwyd, Syr Paul Silk a'r Llywydd. Yn ein barn ni, byddai'n chwarae rhan bwysig mewn perthynas â dwyn i gyfrif y

---

¹⁶¹ Tŷ'r Arglwyddi, Pwyllgor yr Undeb Ewropeaidd, *Brexit: devolution*, 4ydd Adroddiad y Sesiwn 2017-2019, Papur Tŷ'r Arglwyddi 9, 19 Gorffennaf 2017, paragraff 297

¹⁶² Datganiad ynghylch y Fforwm Rhyngseneddol ar Brexit, y cyfarfod cyntaf, 12 Hydref 2017

¹⁶³ Datganiad ynghylch y Fforwm Rhyngseneddol ar Brexit, yr ail gyfarfod, 18 Ionawr 2018

¹⁶⁴ Tŷ'r Arglwyddi, Pwyllgor yr Undeb Ewropeaidd, *Brexit: devolution*, 4ydd Adroddiad y Sesiwn 2017-2019, Papur Tŷ'r Arglwyddi 9, 19 Gorffennaf 2017, paragraff 298

---

perthnasoedd rhynglywodraethol a gaiff eu creu drwy'r Cyd-bwyllgor Gweinidogion presennol neu unrhyw gorff a fyddai'n dilyn y Cyd-bwyllgor. Mae'n fater yr ydym yn dychmygu y câi ei drafod yng Nghynhadledd y Llefaryddion a argymhellwn yn yr adroddiad hwn.

161. Fodd bynnag, ni fyddai'r dull gweithredu hwn heb ei heriau. Rydym yn cydnabod y gall fod yn anodd i seneddwyr ymateb i'r pwysau ar eu hamser, yn enwedig yng Nghymru lle gall Aelodau'r Cynulliad fod yn eistedd ar fwy nag un pwyllgor a thrwy hynny ymrwymo i sawl cyfarfod yr wythnos.

162. Yn y cyfamser, wrth gyfrannu at y Fforwm Rhyngseneddol ar Brexit, byddwn hefyd yn parhau i chwilio am gyfleoedd i weithio gyda phwyllgorau cyfansoddiadol eraill y DU yn anffurfiol, a pharau i adolygu'r dull gweithredu hwn.

Gweinidogion yn ymddangos gerbron Pwyllgorau Seneddau'r DU

163. Roedd gan ein Panel Dinasyddion ddisgwyliad clir y byddai sefydliadau'n parchu ei gilydd; nid yn unig rhwng llywodraethau ond rhwng seneddau hefyd.

164. Nid yw'r egwyddor y ceisiodd y pwyllgor hwn ymchwilio iddo yn ymwneud ag atebolrwydd seneddol uniongyrchol, gan fod yr hanfod democrataidd hwn yn cael ei fodloni (yn rhannol) wrth i Weinidogion ymddangos gerbron pwyllgorau eu deddfwrfa eu hunain. Yr egwyddor hon, ar gyfer cyfansoddiad newydd y DU, yw parodrwydd y Gweinidogion i ymddangos gerbron pwyllgorau mewn deddfwrfeydd eraill, ac wynebu proses graffu ar benderfyniadau a allai fod â goblygiadau ehangach i rannau eraill o'r DU. Mae'r newidiadau arfaethedig i bolisi cyfansoddiadol, megis *Deddf Cymru 2017*, neu fersiwn gyfredol Bil yr UE (Ymadael), yn enghreifftiau amlwg, ond gall materion polisi thematig hefyd fod â goblygiadau sy'n mynd yn ehangach na ffiniau un wlad a gweinyddiaeth ddatganoledig.

165. Gan gyfeirio at Weinidogion Cymru yn ymddangos gerbron pwyllgorau San Steffan ac i'r gwrthwyneb, dywedodd y Prif Weinidog:

“It’s been fairly common practice for Welsh Government Ministers to give evidence to committees of both the Commons and the Lords. I’ve done it myself. It’s not an issue, as long as it is understood, of course, that those Ministers are not answerable or accountable to the Westminster committees.”¹⁶⁵

---

¹⁶⁵ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 20 Mawrth 2017, Cofnod y Trafodion [154]

166. Dim ond un achos y mae'r Pwyllgor yn ymwybodol ohono ble y gwrthododd un o Weinidogion Cymru fynd i San Steffan i roi tystiolaeth.¹⁶⁶

167. Er bod enghreifftiau o Weinidogion Llywodraeth y DU yn barod i ymddangos gerbron Pwyllgorau'r Cynulliad, yn fwyaf diweddar mewn cysylltiad â chraffu ar Fil yr UE (Ymadael),¹⁶⁷ roedd ein tystiolaeth yn dangos nad dyma'r achos bob amser.

168. Wrth ystyried y mater hwn, dywedodd Ieuan Wyn Jones:

“...when we were discussing the future financing of Wales in the light of discussion around the Barnett formula, there was a massive reluctance by Treasury Ministers to even countenance coming to give evidence to Assembly committees.”¹⁶⁸

169. Roedd Pwyllgor Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Chwaraeon y Cynulliad Cenedlaethol yn teimlo bod lle i wella yn y ffordd y mae Adrannau Llywodraeth y DU yn cydweithredu â Phwyllgorau'r Cynulliad wrth graffu ar faterion polisi sy'n gorgyffwrdd rhwng meysydd datganoledig a meysydd nad ydynt wedi'u datganoli. Dywedwyd:

“Mae'n ymddangos bod y math hwn o gydweithio yn aml yn cael ei ysgogi gan weithgarwch Gweinidog neu was sifil unigol yn hytrach na dealltwriaeth gydnabyddedig bod y math hwn o gydweithio yn hanfodol a bod ganddo'r potensial i fod o fudd i bawb sy'n ymwneud â'r materion o dan sylw.

Rydym yn deall, er enghraifft, fod y Pwyllgor blaenorol wedi wynebu heriau wrth geisio ymgysylltu â Gweinidog a swyddogion perthnasol y Swyddfa Gartref yn ystod ei ymchwiliad i sylweddau seicoweithredol newydd, a hynny mewn perthynas â rhai meysydd polisi nad ydynt wedi'u datganoli ond a oedd yn uniongyrchol berthnasol i'r ymchwiliad. Cafodd y mater hwnnw ei ddatrys yn y pen draw, gyda thystiolaeth lafar ac ysgrifenedig yn dod i law—ond dim ond yn dilyn ymdrechion di-ri i ymgysylltu gan staff y Pwyllgor a gohebiaeth gan Gadeirydd y Pwyllgor bryd hynny.”¹⁶⁹

---

¹⁶⁶ Wales Online, *New Wales-Westminster row breaks out after Edwina Hart snubs Commons committee*, 22 Mehefin 2011

¹⁶⁷ Y Pwyllgor Materion Allanol a Deddfwriaeth Ychwanegol a'r Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 6 Tachwedd 2017, Cofnod y Trafodion [1-163]

¹⁶⁸ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 27 Mawrth 2017. Y Cofnod [62]

¹⁶⁹ Tystiolaeth ysgrifenedig. Y Pwyllgor Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Chwaraeon, ICP002

---

170. Roedd y Pwyllgor a'n rhagflaenodd wedi profi anawsterau wrth geisio cael tystiolaeth ynghylch Bil Cymru drafft gan uwch-swyddog o Whitehall.¹⁷⁰

171. Yn ystod ein hystyriaeth o Fil Cymru gan Lywodraeth y DU, gwrthododd yr Ysgrifenyddion Gwladol ein gwahoddiad i roi tystiolaeth i ni ynghylch y Bil.¹⁷¹ O ganlyniad, gofynnem sut y mae'n credu y dylai ef ymgysylltu â'n pwyllgor ar faterion cyfansoddiadol sy'n effeithio ar Gymru. Dywedodd:

“...I strongly believe that the Secretary of State for Wales is there to be scrutinised by Parliament and by the Welsh Affairs Select Committee, and I think that the crossover between Assembly committees scrutinising Ministers in Parliament—it can happen, and will happen, but I don't think it should necessarily be the norm. And likewise for, say, the Welsh Affairs Select Committee, or any other committee, to scrutinise a Government Minister from here in Wales, because, obviously, it's the role of the Assembly Members to scrutinise Welsh Ministers, and it's the role of Parliament to scrutinise the Secretaries of State. But I would add to that, there are exceptions that take place, so it shouldn't necessarily be the rule.”¹⁷²

172. Fel arfer, byddem yn disgwyl i Weinidogion y Llywodraeth ymddangos gerbron pwyllgorau deddfwrfeydd eraill yn ôl yr angen ac fel sy'n ymarferol. Nid ydym wedi ein hargyhoeddi gan y ddadl na ddylai hyn fod yn norm gan fod manteision cydweithredu rhwng sefydliadau wedi'u hamlygu'n glir yn ein holl ganfyddiadau. Fe'u cefnogir hefyd gan sylwadau Comisiwn Silk ac yn fwy cyffredinol gan ddisgwyliadau'r cyhoedd. Mae hyn yn arbennig o wir o ystyried deddfwriaeth a fydd yn cael effaith gyfansoddiadol sylweddol ar Gymru.¹⁷³

Argymhelliad 8. Rydym yn argymhell bod Cynhadledd y Llefaryddion, yr ydym yn ei chynnig yn Argymhelliad 5, yn cael ei defnyddio i ystyried mater Gweinidogion yn ymddangos gerbron deddfwrfeydd nad ydynt yn atebol iddynt yn uniongyrchol, ac y ac yn cytuno ar ganllawiau penodol.

---

¹⁷⁰ Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol y Pedwerydd Cynulliad, *Adroddiad ar Fil Cymru drafft Llywodraeth y DU*, Rhagfyr 2015, paragraff 24.

¹⁷¹ Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, *'Pryder dybryd' y Pwyllgor nad yw'r Ysgrifennydd Gwladol am ddod i roi tystiolaeth*, 1 Gorffennaf 2016

¹⁷² Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol, 25 Medi 2017, Cofnod y Trafodion [118]

¹⁷³ Y Comisiwn ar Ddatganoli yng Nghymru, *Grymuso a Chyfrifoldeb: Pwerau Deddfwriaethol i Gryfhau Cymru*, Mawrth 2014, Pennod 13, paragraff 13.3.25

---

5. Dwyn Llywodraeth Cymru i gyfrif

173. Beth bynnag yw'r newidiadau neu'r addasiadau rhynglywodraethol sy'n dod i'r amlwg yn y dyfodol, bydd yn bwysig i'r Cynulliad Cenedlaethol ddwyn Llywodraeth Cymru i gyfrif.

174. Yn yr Alban, gwnaeth y Pwyllgor Datganoli (Pwerau Pellach)¹⁷⁴ nifer o argymhellion am berthnasoedd rhynglywodraethol yn ei adroddiad, *Changing Relationships: Parliamentary Scrutiny of Intergovernmental Relations*.¹⁷⁵

175. Fel rhan o'n hymchwiliad, fe wnaethom ysgrifennu at Bruce Crawford MSP, Cynullydd y Pwyllgor Cyllid a Chyfansoddiad yn Senedd yr Alban, yn gofyn am farn y Pwyllgor ar weithio rhngseneddol a'r profiad o ddatblygu a chynnal cysylltiadau yn y DU.¹⁷⁶

176. Mewn ymateb i hynny, rhannodd Mr Crawford y cytundeb ysgrifenedig rhynglywodraethol â ni a sefydlwyd yn ddiweddar¹⁷⁷ rhwng Senedd yr Alban a Llywodraeth yr Alban. Mae'r Cytundeb Ysgrifenedig, a luniwyd yn sgil adroddiad y Pwyllgor Datganoli (Pwerau Pellach), bellach yn cynrychioli'r sefyllfa y cytunwyd arni o ran y wybodaeth y bydd Llywodraeth yr Alban, lle y bo'n briodol, yn ei darparu i Senedd yr Alban.

177. Nod y cytundeb yw sefydlu'r egwyddorion a awgrymir yn yr adroddiad. Mae cwmpas y cytundeb yn berthnasol i gyfranogiad Gweinidogion yr Alban mewn strwythurau ffurfiol, rhynglywodraethol¹⁷⁸ ac mae wedi'i fwriadu i gefnogi gallu Senedd yr Alban i graffu ar weithgarwch Llywodraeth yr Alban ac i ddwyn Gweinidogion yr Alban i gyfrif mewn cyd-destun rhynglywodraethol yn unig.¹⁷⁹

178. I grynhoi, mae'r cytundeb yn cynnwys:

---

¹⁷⁴ Senedd yr Alban, y Pwyllgor Datganoli (Pwerau Pellach) (Sesiwn 4)

¹⁷⁵ Senedd yr Alban, y Pwyllgor Datganoli (Pwerau Pellach) (Sesiwn 4): *Changing Relationships: Parliamentary Scrutiny of Intergovernmental Relations*, 8fed Adroddiad, Papur Senedd yr Alban 809, 6 Hydref 2015

¹⁷⁶ Llythyr at Bruce Crawford MSP, Cynullydd y Pwyllgor Cyllid a Chyfansoddiad yn Senedd yr Alban, Llais cryfach i Gymru: ymgysylltu â San Steffan a'r sefydliadau datganoledig, 6 Ebrill 2017

¹⁷⁷ Cytundeb ysgrifenedig ynghylch cysylltiadau rhynglywodraethol rhwng Senedd yr Alban a Llywodraeth yr Alban

¹⁷⁸ Cytundeb ysgrifenedig ynghylch cysylltiadau rhynglywodraethol rhwng Senedd yr Alban a Llywodraeth yr Alban, paragraff 9

¹⁷⁹ Cytundeb ysgrifenedig ynghylch cysylltiadau rhynglywodraethol rhwng Senedd yr Alban a Llywodraeth yr Alban, paragraff 10

- Hysbysiad ymlaen llaw o gyfarfodydd perthnasol i alluogi'r pwyllgor seneddol perthnasol i fynegi barn cyn y cyfarfod hwnnw. Bydd yr hysbysiad hwn yn cynnwys eitemau sydd ar yr agenda a materion allweddol i'w trafod.
- Crynodeb ysgrifenedig o'r materion a drafodwyd cyn gynted ag y bo'n ymarferol ar ôl y cyfarfod.
- Testun unrhyw gytundebau rhynglywodraethol, Memoranda Cydddealltwriaeth neu benderfyniadau eraill a wneir ar sail amlochrog neu ddwyochrog gan y Llywodraeth.
- Ymrwymiad gan Lywodraeth yr Alban i gofnodi'r holl gytundebau ffurfiol perthnasol y mae Llywodraeth yr Alban wedi eu cyflwyno a'u cyhoeddi ar wefan y Llywodraeth.

179. Mae'r cytundeb hefyd yn cynnwys cyhoeddi adroddiad blynyddol ar gysylltiadau rhynglywodraethol gan Lywodraeth yr Alban, i grynhoi allbynnau allweddol o weithgarwch sy'n amodol ar y cytundeb hwn, ac unrhyw waith a wneir gan gynnwys datrys anghydfodau.¹⁸⁰ Mae'r adroddiad ar gyfer y cyfnod Ebrill 2016-Mawrth 2017 wedi'i gyhoeddi.¹⁸¹

180. Dywedodd y Pwyllgor Datganoli (Pwerau Pellach) yn ei adroddiad nad oedd model delfrydol y gellir ei fabwysiadu o gymaryddion mewnol i hwyluso gwaith craffu seneddol ar gysylltiadau rhynglywodraethol.¹⁸² Fodd bynnag, dywedodd ei fod yn cytuno â barn Pwyllgor Cyfansoddiad Tŷ'r Arglwyddi bod craffu effeithiol ar gysylltiadau rhynglywodraethol yn gofyn am fwy o dryloywder nag sy'n bodoli ar hyn o bryd, a'r strwythurau angenrheidiol a'r ewyllys yn y Senedd a'r deddfwrfeydd datganoledig i graffu ar y perthnasoedd hynny.¹⁸³

181. Rydym yn cytuno â hyn ac yn croesawu'r ffaith bod datblygiadau diweddar mewn cysylltiadau rhngseneddol wedi dechrau mynd i'r afael â'r mater hwn.

---

¹⁸⁰ Cytundeb ysgrifenedig ynghylch cysylltiadau rhynglywodraethol rhwng Senedd yr Alban a Llywodraeth yr Alban, paragraff 16

¹⁸¹ Llywodraeth yr Alban, Cysylltiadau rhynglywodraethol: adroddiad blynyddol (Ebrill 2016 - Mawrth 2017), Mehefin 2017

¹⁸² Senedd yr Alban, y Pwyllgor Datganoli (Pwerau Pellach) (Sesiwn 4): *Changing Relationships: Parliamentary Scrutiny of Intergovernmental Relations*, 8fed Adroddiad, Papur Senedd yr Alban 809, Hydref 2015, paragraff 50

¹⁸³ Senedd yr Alban, y Pwyllgor Datganoli (Pwerau Pellach) (Sesiwn 4): *Changing Relationships: Parliamentary Scrutiny of Intergovernmental Relations*, 8fed Adroddiad, Papur Senedd yr Alban 809, Hydref 2015, paragraff 50

182. Rydym hefyd yn cefnogi'r sylw a wnaed yn yr adroddiad y bydd effeithiolrwydd craffu Seneddol ar gysylltiadau rhynglywodraethol yn dibynnu'n rhannol ar ei allu i gael ei hysbysu am y pwnc trafod ac amserlen y drafodaeth rhwng llywodraethau.¹⁸⁴ Mae hyn yn cyd-fynd â'n barn ar yr angen am dryloywder o ran cysylltiadau rhynglywodraethol a'r mecanweithiau a ddefnyddir i hwyluso'r rhain.

183. Nodwn y cynnydd a wnaed eisoes gyda'r cytundeb hwn yn llythyr Prif Weinidog yr Alban at Bwyllgor Cyllid a Chyfansoddiad Senedd yr Alban yn adrodd ar ganlyniadau cyfarfod y Cyd-bwyllgor Gweinidogion, ynghyd â chyhoeddiad adroddiad blynyddol Llywodraeth yr Alban.¹⁸⁵

184. Nodwn yr awgrym yn adroddiad y Pwyllgor Datganoli (Pwerau Pellach) y gallai deddfwrfeydd eraill yn y DU ddymuno ystyried trefniadau tebyg sy'n gweddu orau i'w gweithdrefnau.¹⁸⁶

185. Rydym yn canmol y dull gweithredu hwn sy'n galluogi Senedd yr Alban i ddwyn ei Llywodraeth i gyfrif drwy'r model craffu cadarn hwn. Credwn fod y cytundeb ysgrifenedig yn arf effeithiol ac mae'n enghraifft o'r arferion gorau y dylai Cymru eu dilyn.

186. Yng Nghymru, mae'r Prif Weinidog wedi cyhoeddi naill ai ddatganiad ysgrifenedig neu ddatganiad llafar ar ôl cyfarfodydd y Cyd-bwyllgor Gweinidogion.

187. Mewn gohebiaeth â'r Pwyllgor wrth iddo nodi cyfarfod cadarnhaol y Cyd-bwyllgor Gweinidogion (Negodiadau'r UE) ym mis Hydref, dywedodd y Prif Weinidog:

“We now expect to see this progress maintained with regular JMC (EN) meetings which are genuinely collaborative in nature, and we also need a further meeting of JMC(P), as we approach the anniversary of the last meeting which we hosted in Cardiff. As matters go forward, I anticipate that there will be regular reporting to the Assembly and/or its Committees on the outcomes of JMC(EN) and JMC(P) meetings.”¹⁸⁷

---

¹⁸⁴ Senedd yr Alban, y Pwyllgor Datganoli (Pwerau Pellach) (Sesiwn 4): *Changing Relationships: Parliamentary Scrutiny of Intergovernmental Relations*, 8fed Adroddiad, Papur Senedd yr Alban 809, 6 Hydref 2015, paragraff 64

¹⁸⁵ Llythyr gan y Gwir Anrhydeddus Nicola Sturgeon MSP, Prif Weinidog yr Alban, i'r Cynullydd Bruce Crawford ynghylch y Cyd-bwyllgor Gweinidogion, 4 Chwefror 2017

¹⁸⁶ Senedd yr Alban, y Pwyllgor Datganoli (Pwerau Pellach) (Sesiwn 4): *Changing Relationships: Parliamentary Scrutiny of Intergovernmental Relations*, 8fed Adroddiad, Papur Senedd yr Alban 809, 6 Hydref 2015, paragraff 64

¹⁸⁷ Llythyr gan Brif Gweinidog Cymru, 20 Tachwedd 2017

188. Credwn y dylai'r dull a fabwysiadwyd yn yr Alban rhwng ei Senedd a'i Llywodraeth gael ei adlewyrchu rhwng y Cynulliad Cenedlaethol a Llywodraeth Cymru, gyda'r Pwyllgor hwn yn cymryd y rôl arweiniol o ystyried ei gylch gorchwyl cyfansoddiadol.

Argymhelliad 9. Rydym yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn llunio cytundeb ynghylch cysylltiadau rhynglywodraethol gyda'r Pwyllgor hwn, er mwyn cefnogi'r gwaith craffu ar weithgarwch Llywodraeth Cymru yn y maes hwn.

Atodiad 1 – Cylch gorchwyl a phroses yr ymchwiliad

Cylch gorchwyl

Ffrwd I: Materion Cyfansoddiadol

Roedd y ffrwd gyntaf yn edrych yn benodol ar gysylltiadau rhyngsefydliadol gan eu bod yn ymwneud â materion cyfansoddiadol. Adolygu sut y mae cysylltiadau rhyngsefydliadol wedi dylanwadu ar ddatblygiad datganoli yng Nghymru ers 1998. Mae hyn yn cynnwys ystyried:

- Sut y mae dulliau rhynglywodraethol wedi effeithio ar ddatblygiad y setliad datganoli.
- Sut y mae cysylltiadau rhynglywodraethol wedi datblygu ac esblygu, yr hyn a oedd yn llwyddiannus, a sut y mae'r cysylltiadau hyn wedi effeithio ar y setliad datganoli.
- Sut y mae cysylltiadau rhyngseneddol wedi esblygu, cyflwr presennol y cysylltiadau hyn, a sut y gellid eu datblygu ymhellach o ran y gwaith o ddatblygu deddfwriaeth gyfansoddiadol a chraffu arni.

Ffrwd II: Materion polisi

Roedd yr ail ffrwd yn ystyried sut y mae cysylltiadau rhyngsefydliadol yn effeithio ar ddatblygu polisi, a sut mae effeithiolrwydd y perthnasoedd a'r mecanweithiau hyn yn effeithio ar bolisi. Drwy adeiladu ar y gwaith a wnaed eisoes ar draws y DU er mwyn archwilio ymhellach o fewn y cyd-destun Cymreig, roedd y ffrwd hon yn canolbwyntio ar:

- Natur y cysylltiadau rhwng Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU, sut y mae'r cysylltiadau hyn yn gweithredu a sut y gellir eu gwella.
- Gwella cyfleoedd i lywodraethau a seneddau ddysgu'n well am bolisiau ar y cyd.
- Arfer gorau o ran cysylltiadau rhyngsefydliadol ar draws y DU y gellid ei ddefnyddio yng nghyd-destun Cymru.
- Natur y cysylltiad rhwng deddfwrfa Cymru a deddfwrfa'r DU a chanfod cyfleoedd i seneddau weithio'n fwy effeithiol â'i gilydd.

- Unrhyw faterion eraill sy'n ymwneud â chysylltiadau rhyngsefydliadol, gan gynnwys y goblygiadau perthnasol sy'n deillio o ymadawiad y DU â'r UE.

Proses yr ymchwiliad

Ym mis Hydref 2016, cytunwyd i gynnal ymchwiliad i waith rhynglywodraethol a rhyngseneddol.

Fe wnaethom ymgysylltu â dau arbenigwr yn y maes, sef Yr Athro Michael Keating o Brifysgol Aberdeen, a Dr Bettina Petersohn o Brifysgol Abertawe i gefnogi'r Pwyllgor wrth ddatblygu'r cylch gorchwyl.

O'r cychwyn cyntaf, roeddem yn glir mai'r amcanion ar gyfer yr ymchwiliad oedd:

- Llunio egwyddorion arfer gorau ar gyfer dulliau o weithio rhwng sefydliadau ar gyfer deddfwriaeth gyfansoddiadol.
- Ystyried gwaith deddfwrfeydd eraill o ran dulliau o weithio rhwng sefydliadau ac adeiladu arno pan fo'n ymwneud â meysydd polisi ehangach.
- Ceisio, sefydlu a hyrwyddo cyfleoedd ar gyfer gweithio rhwng seneddau, gan gynnwys hyrwyddo'r broses o ymgysylltu â dinasyddion.

Cyhoeddwyd galwad gennym am dystiolaeth ysgrifenedig ar 15 Rhagfyr 2016. Mae rhestr o'r rhai a ymatebodd i'r ymgynghoriad ar gael yn Atodiad 2. Mae rhagor o fanylion am yr ymgynghoriad a'r ymatebion i'w gweld ar dudalen ein Pwyllgor ar dudalennau gwe y Cynulliad Cenedlaethol.

Cynhaliwyd 13 o sesiynau tystiolaeth lafar yn ystod yr ymchwiliad. Mae'r manylion yn Atodiad 3.

Ym mis Chwefror 2017, cynhaliwyd y Panel Dinasyddion cyntaf. Diben y grŵp cyfeirio hwn oedd cael gwybod, ar ddechrau'r broses ymchwilio, am ganfyddiadau a disgwyliadau cyfranogwyr o ran gwaith a chysylltiadau rhyngsefydliadol, a chanfod eu teimladau am ddysgu oddi wrth sefydliadau eraill. Cynhaliwyd ail sesiwn â'r panel ar 11 Rhagfyr 2017.

Ym mis Mehefin 2017, cynhaliwyd sesiwn drafod gyda rhanddeiliaid o draws-doriad o sefydliadau sy'n cynrychioli nifer o feysydd polisi datganoledig i ystyried sut y mae'r DU yn cydweithio'n fewnol ac a yw cyrff cyhoeddus yn gorfod ystyried cyd-destun ehangach y DU yng ngoleuni ymadawiad y DU â'r Undeb Ewropeaidd.

Yn dilyn y broses o gasglu tystiolaeth, rhannodd y Pwyllgor yr adroddiad drafft a'r canfyddiadau cychwynol gyda phanel o arbenigwyr:

- Yr Athro Richard Rawlings, ar gyfnod ymchwil o Goleg Prifysgol Llundain;
- Dr Betina Petersohn, Prifysgol Abertawe; ac
- Yr Athro Laura McAllister, Prifysgol Caerdydd.

Ystyriodd y panel yr adroddiad drafft a myfyriodd ar y dystiolaeth a ddaeth i law gan ddefnyddio ei wybodaeth arbenigol a'i brofiad yn y maes. Mae cyfraniad amhrisiadwy'r panel wedi llywio'r gwaith o baratoi'r fersiwn derfynol o adroddiad y Pwyllgor.

Rydym yn ddiolchgar iawn i bawb sydd wedi cyfrannu at ein gwaith.

Atodiad 2 – Rhestr o’r dystiolaeth ysgrifenedig

Rhoddodd y bobl a’r sefydliadau a ganlyn dystiolaeth ysgrifenedig i’r Pwyllgor. Gellir gweld yr holl dystiolaeth ysgrifenedig a'r ohebiaeth gysylltiedig yn llawn ar dudalen we y Pwyllgor.

Sefydliad	Cyfeirnod
Dienw	IGP001
Y Pwyllgor Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Chwaraeon	IGP002
Y Pwyllgor Materion Allanol a Deddfwriaeth Ychwanegol	IGP003
Cymdeithas Tir a Busnes Cefn Gwlad Cymru	IGP004
Prifysgolion Cymru	IGP005
Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg	IGP006
Y Brifysgol Agored yng Nghymru	IGP007
Elfyn Llwyd	IGP008
Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Chyfreithiol, y Senedd, Awstralia	IGP009
Yr Athro Paul Cairney	IGP010
Yr Athro Thomas Glyn Watkin	IGP011

Atodiad 3 – Rhestr o sesiynau tystiolaeth lafar

Rhoddodd y tystion a ganlyn dystiolaeth lafar i'r Pwyllgor ar y dyddiadau a nodir isod. Gellir gweld trawsgrifiadau o'r sesiynau tystiolaeth lafar ar dudalen we y Pwyllgor.

Dyddiad	Tystion
6 Chwefror 2017	Y Gwir Anrhydeddus Arglwydd Murphy o Dorfaen, Ysgrifennydd Gwladol Cymru, rhwng Gorffennaf 1999 a Hydref 2002 a rhwng Ionawr 2008 a Mehefin 2009
6 Mawrth 2017	Syr Paul Silk, Clerc Cynulliad Cenedlaethol Cymru, rhwng Mawrth 2001 a Ionawr 2007; Cadeirydd Comisiwn Silk ar Ddatganoli rhwng 2011 a 2014
13 Mawrth 2017	Y Farwnes Randerson Y Gwir Anrhydeddus Elfyn Llwyd, AS Dwyfor Meirionydd rhwng 1992 a 2015; Arweinydd Grŵp Seneddol Plaid Cymru rhwng Mehefin 2010 a Mawrth 2015
20 Mawrth 2017	Y Gwir Anrhydeddus Carwyn Jones AC, Prif Weinidog Cymru Desmond Clifford, Llywodraeth Cymru Hugh Rawlings - Llywodraeth Cymru
27 Mawrth 2017	Ieuan Wyn Jones, Dirprwy Brif Weinidog Cymru, rhwng Gorffennaf 2007 a Mai 2011
8 Mai 2017	Y Gwir Anrhydeddus Arglwydd Hain, Ysgrifenyddion Gwladol Cymru, Hydref 2002 tan Ionawr 2008 a Mehefin 2009 tan Mai 2010 Y Gwir Anrhydeddus Rhodri Morgan, Prif Weinidog Cymru, rhwng Chwefror 2000 a Rhagfyr 2009
15 Mai 2017	Syr Derek Jones, Ysgrifennydd Parhaol, Llywodraeth Cymru rhwng 2012 a 2017
22 Mai 2017	Yr Athro Paul Cairney, Athro Gwleidyddiaeth a Pholisi Cyhoeddus, Prifysgol Stirling
19 Mehefin 2017	Sesiwn â rhanddeiliaid Ben Arnold, Prifysgolion Cymru Ben Cottam, Ffederasiwn Busnesau Bach Dr Nick Fenwick, Undeb Amaethwyr Cymru Stephen Hinchley, RSPB Nesta Lloyd-Jones, Confederasiwn GIG Cymru Jon Rae, Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru Huw Thomas, Undeb Cenedlaethol yr Amaethwyr Sharon Thompson, RSPB Cymru

3 Gorffennaf 2017	Elin Jones AC, y Llywydd Adrian Crompton, Comisiwn y Cynulliad
25 Medi 2017	Y Gwir Anrhydeddus Alun Cairns AS, Ysgrifennydd Gwladol Cymru Geth Williams, Swyddfa Cymru Michael Dynan-Oakley, Swyddfa Cymru Sophie Traherne, Cynghorydd Arbennig Philip Rycroft CB, Ysgrifennydd Parhaol, Yr Adran ar gyfer Gadael yr Undeb Ewropeaidd a'r Ail Ysgrifennydd Parhaol, Pennaeth Grŵp Llywodraethiant y DU yn Swyddfa'r Cabinet Geth Williams, Swyddfa Cymru